

Funkce školní družiny pohledem rodičů

Lucie Milatová

Bakalářská práce
2014/2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Milatová**
Osobní číslo: **H120160**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Funkce školní družiny pohledem rodičů**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti základní školy a školního prostředí, volného času a školní družiny.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

JANIŠ, Kamil. Úvod do problematiky volného času. Vyd. 1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2009. ISBN 978-80-7248-530-7.

PÁVKOVÁ, Jiřina a Bedřich HÁJEK. Školní družina. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-268-3.

PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. ISBN 8071787116.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Jana Martincová**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **9. ledna 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

Ve Zlíně dne 9. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 20.3.2015

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užití či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením = užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce s názvem „Funkce školní družiny pohledem rodičů“ se zabývá tématem mimoškolní zájmové činnosti, která je určena pro děti prvního stupně základní školy. V teoretické části podává přehled o škole a školním prostředí, o možnostech trávení volného času a v neposlední řadě nahlíží na školní družinu. Jsou zde vymezeny pojmy jako školní družina, definice školní družiny, význam a funkce školní družiny. Na základě vymezených teoretických východisek zkoumané problematiky předkládáme empirický výzkum, který byl prováděn dotazníkovým šetřením. Cílem bylo konkretizovat funkce školní družiny pohledem rodičů.

Klíčová slova:

Školní prostředí, školní družina, funkce školní družiny, volný čas

ABSTRACT

The bachelor thesis titled as „The Function of After-school Club in Point of View of the Parents“ is dealing with the topic of after – school spare time activities which are designed for the children of the first level of primary school. The theoretical part provides an overview of the primary school and its school environment, the possibilities of the leisure time and in the last view it refers to the after-school club. The concepts of the thesis are after – school club, the definition of after – school club, meaning and function of after – school club. Based on the defined theoretical grounds of the studied issues have been presented as an empirical research which was conducted by the questionnaire. The aim was to specify the functions of after-school club in the point of view of the parents.

Keywords:

School environment, after – school club, function of after – school club, leisure time

Poděkování

Děkuji Mgr. Janě Martinové za odborné vedení při vypracování mé bakalářské práce, za pečlivé posouzení, podnětné připomínky, metodické rady a čas, které mi věnovala v průběhu zpracování. Dále bych ráda poděkovala všem vychovatelkám, které jsem oslovila za vstřícnost při realizaci výzkumného šetření a taktéž dotazovaným respondentům.

Motto:

„ Zábava a činnosti dělají hodiny krátkými“

William Shakespeare

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 SYSTÉM ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE	12
1.1 ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ A JEHO KLIMA	13
1.2 TŘÍDNÍ KLIMA	15
2 VYMEZENÍ POJMU VOLNÝ ČAS	18
2.1 RŮZNÉ POHLEDY NA VOLNÝ ČAS	19
2.2 INSTITUCE PRO TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ A MLÁDEŽE	20
2.3 DRUHY ČINNOSTÍ VE VOLNÉM ČASE	23
3 CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍ DRUŽINY	26
3.1 HISTORICKÝ VÝVOJ ŠKOLNÍ DRUŽINY	27
3.2 FUNKCE A CÍLE ŠKOLNÍ DRUŽINY	29
3.3 POSTAVENÍ ROLE VYCHOVATELKY A RODIČŮ VE ŠKOLNÍ DRUŽINĚ.....	31
3.4 POPIS PROSTŘEDÍ, PROSTORU A VYBAVENÍ ŠKOLNÍ DRUŽINY.....	34
II PRAKTICKÁ ČÁST	36
4 DESING VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	37
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM, VÝZKUMNÉ OTÁZKY A CÍL VÝZKUMU	37
4.2 VÝZKUMNÝ SOUBOR A ZPŮSOB JEHO VÝBĚRU	38
4.3 TECHNIKA SBĚRU DAT	38
4.4 METODY ANALÝZY DAT	38
5 ANALÝZA DAT	39
5.1 ANALÝZA DAT - SOCIÁLNÍ FUNKCE	41
5.2 ANALÝZA DAT – VÝCHOVNÁ FUNKCE	48
5.3 ANALÝZA DAT – VZDĚLÁVACÍ FUNKCE.....	54
5.4 ANALÝZA DAT – ZDRAVOTNÍ FUNKCE.....	60
5.5 ANALÝZA DAT – ODPOČINKOVÁ FUNKCE.....	63
5.6 ANALÝZA DAT – PREVENTIVNÍ FUNKCE	69
5.7 INTERPRETACE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	74
5.8 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	78
ZÁVĚR	80
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	82
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	85
SEZNAM OBRÁZKŮ	86
SEZNAM TABULEK	88
SEZNAM PŘÍLOH	90

ÚVOD

Tématem bakalářské práce jsou funkce školní družiny pohledem rodičů. V současné době jsou školní družiny jako instituce pro mimoškolní výchovu hojně využívány. Děti je navštěvují v době po vyučování a odchodem do domovů. Školní družiny můžeme považovat za velkou pomoc pro rodiče, kteří jsou v odpoledních hodinách v zaměstnání a děti nemohou nechat samotné, bez dozoru.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se první kapitola zabývá oblastí primárního vzdělávání v České republice. V této kapitole si shrneme legislativní ukotvení základní školy a nahlédneme na problematiku školního prostředí a třídního klimatu především na prvním stupni základní školy. A to, z důvodu že právě děti prvního stupně navštěvují školní družinu a jejich kolektiv se utváří již ve školní třídě. Žáci si již v třídním kolektivu mezi sebou vytvářejí různé skupiny. Tyto skupiny mohou poté ovlivňovat průběh různých aktivit ve školní družině, ale i chování dětí a respektování se navzájem. Proto je také velmi důležitá spolupráce vychovatelek a třídní učitelky.

Druhá kapitola popisuje volný čas. Školní družina je jednou z možností, která dítěti může nabídnout různorodou škálu aktivit ve volném čase. Rodiče jsou v současné době pracovní a potřebují pomoci zajistit svým dětem smysluplné vyplnění volného času mezi školním vyučováním a dobou kdy si dítě mohou vyzvednout. Děti navštěvující první stupeň základní školy mají široké zájmy a hledají aktivity, které by je zaujaly a mohly je vykonávat. Proto si v téhle kapitole vymezíme různé druhy volnočasových aktivit, které můžeme nabídnout v institucích pro trávení volného času, na které také nahlédneme.

Třetí a zároveň poslední kapitola v teoretické části definuje školní družinu. Charakterizuje školní družinu z hlediska legislativního ukotvení a popisuje organizační strukturu. Důležitá je zde role vychovatelky, která vede celý průběh odpoledne a k tomu jí napomáhá prostředí a vybavení, které má k dispozici.

Pokud si definujeme funkce volného času dle Pávkové, tak se nám shodují s funkcemi školní družiny, na které je tato práce zaměřena. Školní družina neplní pouze sociální funkci (hlídání dětí), ale dále výchovnou, vzdělávací, zdravotní, odpočinkovou a v neposlední řadě také prevenci sociálně patologických jevů. Rodiče přihlašují dítě do školní družiny z různého důvodu, někteří potřebují pouze sociální funkci školní družiny, jiní oceňují další působení vychovatelek na své dítě a širokou nabídku aktivit.

Cílem bakalářské práce je zjistit názory rodičů na jednotlivé funkce školní družiny, identifikovat funkce, které rodiče stavějí do popředí, ale i ty které nepovažují za důležité. Právě rodiče považujeme za primární vychovatele dětí.

Proto se v praktické části pomocí dotazníkového šetření zaměřujeme na rodiče a jejich názory v oblastech funkcí školní družiny. V současné době dochází k situaci, kdy roste poptávka po školní družině. Cena za pobyt zde není nijak vysoká a nabídka aktivit je široká, to může být dalším důvodem, proč jsou tyto instituce tak navštěvovány.

Je velmi důležité vědět, co rodiče od školní družiny očekávají, znát jejich názory a školní družinu utvářet i podle jejich představ, protože právě rodič je ten, kdo je zodpovědný za výchovu dítěte. Primárně rodič by měl dítěti pomoci vytvářet představu o možnostech trávení volného času a ukázat mu nabídku volnočasových aktivit, které během svého života může vykonávat.

Problematikou školních družin se zabývá Bedřich Hájek a Jiřina Pávková především z teoretického hlediska. Ve své publikaci uvádějí podstatné aspekty spojené se školní družinou. Z praktického hlediska se školní družině věnuje např. Anna Holeyšovská se svou publikací Rok ve školní družině, která může sloužit vychovatelkám jako inspirace pro aktivity prováděné během celého školního roku.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SYSTÉM ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

V této kapitole si vymežíme základní vzdělávání v České republice. Představíme si cíle základního vzdělávání především prvního stupně, a to z důvodu, že školní družinu navštěvují děti prvního stupně základní školy a z větší části školní družina spadá přímo pod určitou základní školu a sídlí v jejich prostorech. Cílem této kapitoly je předložit objasnění pojmu **základní škola**, a to jako instituci a organizaci.

Cílem základního vzdělávání dle Školského zákona č. 561/2004 Sb. je motivování žáků k celoživotnímu učení prostřednictvím strategií vzdělávání. Naučit žáky tvořivému myšlení, komunikaci a kooperaci. Podnítit v nich schopnost k vytváření hodnot, ohleduplnosti a tolerantnosti např. k odlišným kulturám. Vést je k zachování si svého fyzického i duševního zdraví, vytvořených hodnot, životního klimatu a k poznání svých schopností a osvojených znalostí a dovedností při své další životní cestě. (Katzová, 2008, s. 215)

Z historického hlediska se zavedení **povinné školní docházky** datuje od roku 1774, kdy jej zavedla císařovna Marie Terezie. Jednalo se o školy triviální, hlavní a normální. V řadě případů nebyla docházka dostačující a mnozí žáci se i po několikaleté školní docházce stále podepisovali třemi křížky. V dalších letech docházelo k prodlužování a opětovnému zkracování povinné školní docházky z 6 na 8 (10) let. Konečnou verzí se stala novela z roku 1995, která stanovila povinnou školní docházku na 9 let. První stupeň základní školy se ze 4 let prodloužil na 5 a druhý stupeň se naopak zkrátil z 5 na 4 roky. (Morkeš, 2004, s. 6-7)

Základní školu můžeme označit jako **jedinou společenskou instituci**, která ovlivňuje nejširší spektrum populace. Zřizovatelem základních škol v České republice může být Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, kraj nebo obec. Hlavní zřizovatelem v Česku jsou z 90% obce. (Kučerová, 2012, s. 51-52)

ISCED – Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání - International Standard Classification of Education. Využíván ve členských státech UNESCO, k popisu a srovnatelnosti údajů v oblasti vzdělávání. Skládá se ze 7 dokumentů základních úrovní vzdělávání (0-6). ISCED umožňuje srovnávat druhy škol a úrovně vzdělávání v Česku se zahraničím. Na základní škole se setkáváme s úrovní 1, 2 kdy se jedná o primární vzdělávání/první stupeň základního vzdělávání a nižší sekundární vzdělávání/druhý stupeň základního vzdělávání. V rámci téhle bakalářské práce je pro nás nejpodstatnější první stupeň základního vzdělávání kde je hlavním hlediskem primární vzdělávání, které se považuje za počátek systema-

tického studia, a to prostřednictvím čtení, psaní a matematiky. (Janíková et. al., 2009, s. 19-21)

V literatuře se setkává se dvěma pojmy spojující se se základní školou. Jedná se o pojem primární a základní vzdělávání. Průcha uvádí, že **primární vzdělávání** je uskutečňováno na úplném začátku vzdělávání ve věku 5-7 let, často mu však předchází již dobrovolné preprimární vzdělávání. Formuje zásadní složky gramotnosti a má odlišnou délku provedení v jednotlivých zemích. **Základní vzdělávání** se skládá ze dvou částí, a to právě z primárního vzdělávání a poté ze sekundárního. V některých zemích především skandinávských, kde řadíme i Českou republiku, se uskutečňuje v jedné instituci, kterou nazýváme základní škola. Jedná se o přípravný cyklus pro další vzdělávání. (Průcha, 1999, s. 68)

Důležitým aspektem základní školy je školní prostředí, které zde ovlivňuje každodenní dění. Součástí školního prostředí je jeho klima, které rozdělujeme na klima školní a klima třídní. Následující kapitoly věnujeme právě této problematice.

1.1 Školní prostředí a jeho klima

Na úvod této kapitoly si školu vymežíme jako **instituci**, která má za úkol vzdělávat a vychovávat. Má dvě základní společenské funkce, a to socializaci a personalizaci. Není určena pouze ke zprostředkování vědy, ale u žáků rozvíjí i sociální chování. Rozvojem sociálního chování předcházíme izolaci a podporujeme pozitivní akceptaci všech účastníků edukace. Především pro bezproblémové vztahy, komunikaci a spolupráci je velmi podstatné i to, jak se žáci a učitelé ve škole cítí. (Grecmanová, 2008, s. 31-32)

Z pohledu sociální pedagogiky je škola podstatná jako socializační prostředí, které má řadu specifik. Škola je prostředí, kde se setkávají dvě struktury – svět dospělých a svět vrstevníků. Dítě se prostřednictvím scholarizace stává žákem a pomocí přirozené socializace se stává spolužákem. V prostředí školy za pomoci socializace je dítěti umožněno včlenit se do sociokulturního světa, podpořit jeho hodnotový systém, rozvinout získané vědomosti a dovednosti. (Helus, 2007, s. 185)

Školní prostředí je utvářeno mnohými okolnostmi. Prostor školy nám formuje především kultura, ve které se nachází. Je ovlivněno přírodními, kulturními a společenskými faktory jako vlivy z vnějšku. **Dle Krause** (1991) můžeme školní prostředí chápat jako systém materiálních podnětů a sociálních elementů, které záměrně i nezáměrně působí na žáky v prostoru školy. (Kraus 1991 in Kašpárková, 2007, s. 17)

Z historického pohledu je možné si povšimnout, že již J. A. Komenský si byl vědom faktorů, které pozitivně či negativně ovlivňovaly školní prostředí. Ve svých publikacích uváděl, že škola má být místo příjemné a vábivé. Ve škole má být vše uspořádáno, přihlížet k věcem, místu, času, učebním pomůckám, a posléze i k odpočinku. Pokoj neboli třída má být světlý a čistý prostor, ozdoben obrazy, zeměpisnými mapami, historickými emblémy. Poukazoval i na venkovní prostory školy, které byly určeny především k procházkám a hrám, popř. se u škol nacházela zahrada se stromy, kvítím a bylinkami. Domníval se, že to vše sloužilo k motivaci žáků a do školy budou chodit s větší chutí. (Komenský, 1958, s. 35, 57,61)

I dnes si pod pojmem školní prostředí představíme, přívětivé, zkrášené prostředí školní třídy (popřípadě oddělení školní družiny) vybaveno moderním školním nábytkem, uzpůsobující se věku žáků jednotlivých tříd, ale nejedná se pouze o materiální podmínky. Podle Acha (1972 in Kašpárková, 2007, s. 19 -21) jsou podstatné i fyzikální aspekty ovlivňující školní prostředí. Zde řadíme tepelné a světelné poměry, proudění a čistotu vzduchu, srážkové poměry. Určitě zde dále můžeme hovořit i o architektonickém prostředí školy a o uspořádání venkovního prostoru (zahrada, školní hřiště, park), ale k účelům naší bakalářské práce přejdeme ke klimatu školního prostředí, a to především k sociálnímu klimatu a pozitivnímu klimatu školního prostředí.

Dle Grecmanové (2008, s. 33) „**Klima školy považujeme za projev jejího prostředí** (s ekologickou, demografickou, sociální a kulturní dimenzí), **který vnímají, prožívají a hodnotí jeho účastníci** (žáci, rodiče, školní inspektoři, veřejnost).“

Pro klima školy je podstatným faktorem **učitel**. Věk, pohlaví, hodnoty, motivy, zájmy, postoje učitele, to vše má vliv na klima. Celou svou osobností, tím jaký je, se podílí na vývojovém procesu dítěte. Na souvislost mezi učitelem a školním klimatem bylo prováděno mnoho výzkumů. Především v oblasti věku, pohlaví, délky praxe a připravenosti učitelů. (Grecmanová, 2008, s. 63-65)

M. B. Milesom v roce 1965 charakterizoval sociální klima školy ve vztahu k tzv. zdravé škole, které je stále aktuální. Podle něj má mít následující znaky. **Zaměření na cíl**, zde je důležitá jasnost cílů, srozumitelnost a reálnost. U **efektivní komunikace** podávat nezkrácené informace a umožnit rychlou a úplnou dostupnost informací. A nakonec **optimální rozložení vedení školy**, kdy zaměstnanci musí vědět, že jejich názory a postoje jsou podstatné a vedení k nim není lhostejné. (Petlák, 2006, s. 51)

Sociální klima se zakládá na vztazích. Jedná se o vztah mezi žák – žák, učitel - učitel, učitel – žák. A to v jejich komunikaci, kooperaci, společném rozhodování, vzájemném soužití apod. Dále zde také můžeme zařadit rodiče a vedení školy, popř. ostatní zaměstnanci školy.

Pozitivní klima školy se určuje podle jeho kvality. V literatuře se mohou objevovat synonyma jako je příznivé a žádoucí klima. Toto pozitivní klima pomáhá žáků a učitelům vytvářet podmínky pro úspěšné plnění školních povinností. Z výzkumů zaměřených na kvalitu klimatu vyplývá, že je velmi těžké vytvořit školy, které by efektivně fungovaly bez pomoci pozitivního klimatu. Podstatné jsou i znaky pozitivního klimatu, které odborníci na tuto problematiku stále hledají. Doležalová (2003 in Grecmanová, 2008, s. 85) uvádí, že v samotném pojmu klima je řešení. **K** = komunikace, kooperace. **L** = ladění. **I** = inovace. **M** = moderní metody, **A** = aktivita. (Grecmanová, 2008, s. 84-85)

Pozitivní klima je bezpochybně důležitou složkou školního prostředí. Pro učitele představuje pracoviště, kde rádi pracují. Pro žáky poté prostor kde rozvíjejí své myšlení, schopnosti, dovednosti, které jsou podporované individuálními podmínkami, žáci jsou zde akceptováni a uznáváni jako rovnocenní partneři. Pozitivní klima umožňuje bezproblémovou kooperaci, komunikaci, motivaci žáků k činnosti, dává možnost seberealizace a možnost samostatné práce.

Školní prostředí a školní klima (především to pozitivní) se podílí na utváření třídního klimatu, které je pro nás v této práci z téhle kapitoly nejpodstatnější. Třídní klima se velmi odráží na dětech, které navštěvují školní družinu. Je zásadní, aby třídní klima bylo správně utvářeno, byla zde dobrá komunikace a spolupráce mezi žáky. Problematiku třídního klimatu si vymezíme v následující kapitole.

1.2 Třídní klima

Pojem sociální klima je typický pro určitou třídu a daného učitele po několik měsíců či let jedná se o dlouhodobý jev. Tvůrcem tohoto klimatu jsou žáci této třídy, vytvořené skupinky žáků v dané třídě a i jednotliví žáci. Poté zde řadíme všechny učitele, které působí ve třídě a nakonec i učitele jako jednotlivce. Sociální klima třídy je ovlivněno sociálním klimatem celé školy a také klimatem učitelského sboru. Můžeme o něm uvažovat v pěti teoretických úrovních, a to **ekologická** (především prostory, v nichž se žáci učí - učebny, laboratoře, studovny), **úroveň jedinců** (učitelé a žáci jako jednotlivci), **malé sociální skupi-**

ny (školní třídy), **větší sociální skupiny** (škola), **velkých sociálních skupin** (školství země, její kultura). (Mareš, 1998, s. 4-5)

Čapek třídní klima definuje jako: „**souhrn subjektivních hodnocení a sebehodnocení vnímání, prožitků, emocí a vzájemného působení všech účastníků, které v nich jako ve spolutvůrcích a konzumentech vyvolávají edukační i jiné činnosti v daném prostředí.**“ (2010, s. 13)

Třídní klima musíme formovat, za spolutvůrce třídního klimatu považujeme **učitele a žáka**. **Učitel** má na utváření třídního klimatu velký vliv, je dobré, když pedagog uplatňuje svou mocenskou sílu tam, kde je to nezbytné a v ostatních případech ponechává iniciativu a aktivitu žákům. Učitel by měl poznat žáky, vědět co na ně platí a jakým způsobem s nimi jednat. Kdy jejich aktivitu rozvíjet a podporovat a naopak kdy ji utlumit. Významnou roli zde má třídní učitel, který má svou třídu hájit, být pro žáky motivátorem a vzorem. (Čapek, 2010, s. 16 -17)

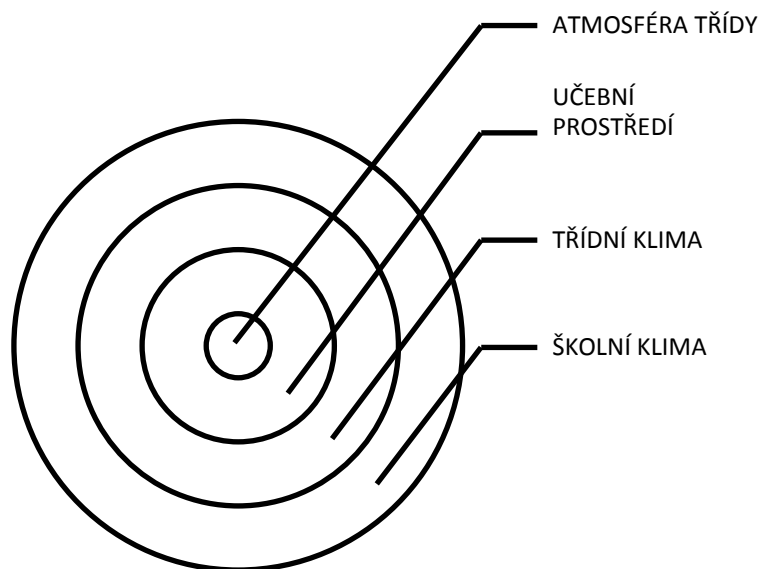
Tuto charakteristiku učitele jako spolutvůrce můžeme převést i na vychovatele ve školní družině. I u něj je podstatné aby dětem předložil pravidla aktivity, kterou budou vykonávat, ale určité kritéria pro vykonání aktivit nechat v jejich režii. I zde platí, že by měl znát své žáky (děti navštěvující školní družinu) a umět je motivovat a podporovat v určitých aktivitách.

Žák jako spolutvůrce klimatu. Postoj žáka ke školnímu prostředí a klimatu se během školní docházky mění. Záleží na jednotlivých obdobích. V období **mladšího školního věku**, především v 1. a 2. třídě strukturu třídy a vztahy mezi žáky ovlivňuje zejména učitel. Na vztahy mezi žáky ve třídě má vliv hodnocení učitele, do jaké míry dítě plní jeho požadavky, stanovené normy a jak jej celkově učitel posuzuje před třídou, podle všech těchto kritérií jsou žáci ve třídě buď přijímáni, nebo odmítáni. Pokud učitel zaujme chápající postoj ke všem a bude nenucenou metodou rozvíjet příznivé klima třídy, vrstevnické vztahy ve třídě budou kladné a konzistentní. Někteří jednotlivci se od ostatních dětí odlišují svým vzhledem, barvou pleti, vlasů, nosí brýle, trpí vadou řeči apod., ostatní členové třídy k nim mohou být krutí, nemilosrdní a bezohlední, zde je důležité, aby se učitel vyvaroval podobným výrokům na žáka a neutvrzoval v nich ostatní kolektiv. (Čapek, 2010, s. 20)

Příbuzným odborným termínem dle odborníků pro třídní klima je **atmosféra třídy**. Atmosféra třídy je označována jako momentální, krátkodobá situace ve třídě, která se v krátkém

časovém úseku (den, dokonce i jedna vyučovací hodina) mění. Změnu atmosféry vytváří výrazná změna např. zpráva, že další den odpadá vyučování apod. (Gavora, 2010, s. 133)

Vztah mezi **školním klimatem**, **třídním klimatem**, **učebním prostředím** a **atmosférou třídy** vystihuje následující grafické znázornění. Učební prostředí je dle Gavory (2010, s. 133) zastřešující pojem pro učební klima a atmosféru třídy.

Obrázek 1 – Vztah mezi školním klimatem, třídním klientem, učebním prostředím a atmosférou třídy.

Na závěr tohoto okruhu si třídní klima shrneme dle Gavory, ten uvádí, že třídní klima vyjadřuje míru spokojenosti žáka ve třídě, jak si žáci navzájem rozumí, jaký stupeň soutěživosti a konkurence mezi nimi je a jaká je soudržnost celé třídy. (2010, s. 133)

V této podkapitole jsme si představili problematiku třídního klimatu. Důležité je i sociální klima, které je součástí každé třídy, tedy i kolektivu dětí ve ŠD. Podstatní jsou poté i žáci, učitelé popřípadě vychovatelé, které jsme si představili jako spolutvůrce klimatu. Vymezili jsme si taky atmosféru třídy a celkově jsme v závěru pomocí grafického znázornění shrnuli vztah mezi školním klimatem, třídním klimatem, učebním prostředím a atmosférou třídy.

2 VYMEZENÍ POJMU VOLNÝ ČAS

V druhé kapitole bakalářské práce se budeme věnovat volnému času. Volný čas je důležitá součást života každého jedince. Od dětství by měl být náš volný čas efektivně a smysluplně naplněn. Proto bychom měli být obeznámeni s volnočasovými aktivitami, které můžeme vykonávat a popřípadě znát jaké instituce pro trávení volného času jsou nám k dispozici. Na začátek téhle problematiky si definujeme pojem volný čas dle různých autorů.

V odborné publikaci od **Pávkové, Hájka a Hofbauer** se volný čas vymezuje jako doba, kdy si svobodně vybíráme činnosti, které budeme vykonávat, jsou založeny na dobrovolnosti a uspokojují naše potřeby. (Pávková, Hájek, Hofbauer, 2002, s. 13)

Samotný **Hofbauer** poté vymezuje volný čas v podobě tzv. zbytkové teorie, která se nachází především v německé literatuře. Samotnou tzv. zbytkovou teorii si můžeme charakterizovat jako prostor pro volný čas po splnění všech pracovních i nepracovních povinností. (Hofbauer, 2004, s. 13)

Pokud se ale budeme řídit **Knotovou**, tak ta rozděluje volný čas do tří skupin, a to skupiny označené jako **optimistické, skeptické, realistické**. **Optimistické pojetí** volného času souvisí s proměnami společnosti, které se začaly objevovat po druhé světové válce. Toto pojetí vychází ze smyslu a cílů volného času v našem životním stylu, kde právě volný čas hraje podstatnou roli. V této oblasti se futurologové domnívají, že se změní působiště pro výkon práce na domácí prostředí, a to povede ke zlepšení rodinných vztahů, občanské komunity budou mít větší význam, zlepšení životního prostředí a samotné zkvalitnění volného času a jeho prožívání. Otázkou zůstává, jestli nejsou tyto prognózy příliš optimistické. **Skeptické** nebo také **kritické** označení upozorňuje na rizika a negativní stránky volného času. Můžeme zde zaznamenávat negativní deformace volného času z důvodu působení konzumu, masové kultury a hromadných sdělovacích prostředků. U **realistické koncepce** vystupuje z vytváření hodnot volného času v reálné společnosti. Knotová definuje realistické pojetí, jako individuální strukturaci disponibilní doby pro zvolené činnosti. Zároveň vidí volný čas jako možnost pro občanskou participaci. (2011, s. 25 – 32)

Na závěr si vymezíme volný čas dle Joffre Dumazediera (1915- 2002), představitele francouzské sociologie volného času, který definuje volný čas jako: „souhrn činností, které člověk může dělat úplně dobrovolně, proto aby si odpočinul, nebo aby se pobavil, nebo rozvinul své znalosti ... dobrovolnou společenskou činností nebo své tvořivé schopnosti

potom, co se osvobodil od pracovních, rodinných a společenských závazků“. (Dumazedier, 1962, s. 32 in Knotová, 2011, s. 28)

Pokud shrneme následující definice, můžeme si povšimnout, že nejpodstatnějším aspektem je dobrovolnost. Činnosti odehrávající se ve volném čase jsou založeny na svobodné vůli, zájmu, motivaci. Každý jedinec je individuální osobností.

2.1 Různé pohledy na volný čas

Na aspekty volného času nahlížíme odlišně, a to podle toho jestli jsme právník, politik, učitel, psycholog, lékař atd. Jednotlivé pohledy se prolínají a navzájem ovlivňují. (Janiš, 2009, s. 11)

Pávková a kol. (2002, s. 15) rozlišuje 5 odlišných pohledů na volný čas:

- Ekonomické hledisko
- Sociologické a sociálněpsychologické hledisko
- Politické hledisko
- Zdravotně – hygienické hledisko
- Pedagogické a psychologické hledisko

Z **ekonomického hlediska** je podstatné, kolik financí společnost vloží do organizací volného času a zda jsou tyto peníze návratné. Volný čas je dobře fungující průmysl na ekonomických trzích a je velmi dobrou prosperující oblastí. Odpočínutý člověk je schopen vykonat větší množství práce a lépe zvládat poměry na pracovišti. U **sociologického a sociálněpsychologického hlediska** se sleduje, jak volnočasové činnosti formují mezilidské vztahy a zda přispívají k jejich kultivaci. Zde patří rodina, které má primární vliv na utváření jedince. Jedinci jsou v rámci rodiny poskytnuty vzory, a to buď pozitivní, nebo negativní. Problémové rodiny, které se nezajímají, jak jejich dítě tráví volný čas, by měly zastoupit školy a výchovná zařízení, které jim budou tuto absenci ve výchově kompenzovat. Nežádoucí trávení volného času vede k patologickému chování, kde je vývoj jedince ohrožen. Často hovoříme o příslušnosti k nežádoucí vrstevnické skupiny, agresivitě, vandalismu, kriminalitě, užívání drog atd. Další velký vliv na utváření jedince mají hromadné sdělovací prostředky zejména televize. Z negativního pohledu můžeme říct, že děti u televize tráví příliš mnoho času, nalézáme zde i nebezpečí nevhodných pořadů a pasivní sledování pořadů. V současnosti se do popředí hromadně sdělovacích prostředků postavil především internet.

Pokud se zaměříme na **politické hledisko**, tak zde stát může ovlivňovat volný čas obyvatelstva dvojitým způsobem, a to přímo či nepřímo. U přímého zásahu státu hovoříme především o financování a zakládání institucí pro volný čas, kde zařadíme např. výstavbu dětského hřiště. V případě nepřímého zásahu nahlížíme na daňovou a sociální politiku státu, ale zde nemáme zaručeno, že obyvatelé investují finance do institucí pro trávení volného času. (Janiš ml., 2009, s. 12)

Zdravotně – hygienický pohled, např. u školních družin se jedná o správný režim dne, který zde žáci tráví. Zakládá se především na správném uspořádání režimu, tak aby podporoval zdravý tělesný i duševní vývoj dítěte. Zahrnuje odpočinkovou činnost, pohybové hry, pobyt na školním hřišti, parku a mnoho dalších aktivit. **Pedagogická a psychologická hlediska**, pedagogické hledisko má ve volném čase dvě úlohy, a to výchovu ve volném čase, což je smysluplné naplňování volného času dětí a mládeže, a poté výchova k volnému času, zde jedinci poskytujeme základní orientaci v možnostech pro trávení volného času. Z psychologického hlediska se jedná, do jaké míry jsou uspokojeny naše psychické potřeby. (Pávková, 2002, s. 17)

V této kapitole jsme si představili různé pohledy na volný čas, odborné publikace se na tomhle vymezení shodují a nalezneme zde jen minimální rozdíly při popisu jednotlivých částí. Různorodé pohledy na volný čas a jeho trávení vnímáme spíše subjektivně, a to podle role popřípadě profese, kterou vykonáváme, jak jsme zmínili již na začátku této kapitoly.

2.2 Instituce pro trávení volného času dětí a mládeže

V současné době, kdy rodiče mají rozsáhlejší pracovní dobu a hledají pro své děti vhodné místo pro trávení volného času, jsou tyto instituce vyhovující. Rodičům dávají jistotu odborného vedení a dohledu nad dětmi, popř. mládeží. Instituce jsou zřizovány státem nebo soukromým sektorem. Velkou výhodou institucionalizovanosti spatřujeme v tom, že pracovník může ovlivnit větší počet dětí najednou a vést je k jejich žádoucímu rozvoji. V institucích děti nalézají pocit bezpečí a ochrany, např. před sociálně patologickými vlivy. (Janiš ml., 2009, s. 29)

Mezi nejznámější a nejvyužívanější instituce volného času řadíme školní družinu, školní kluby, střediska volného času, domovy mládeže, základní umělecké školy a další organiza-

ce jako např. Sokol. Školní družině je vymezená samostatná kapitola, proto ji v této části vynecháme a budeme pokračovat charakteristikou školních klubů.

Školní kluby

Jsou často spojovány v odborné literatuře se školními družinami, jejich nabídka aktivit je často velmi podobná. Hlavní rozdílem je věkové rozmezí účastníků. Školní kluby jsou určeny pro děti 2. stupně základní školy.

Pokud se zaměříme na statistické údaje, tak v roce 2012/2013 existovalo v České republice 526 školních klubů a byla zde 44,9 % návštěvnost. (MŠMT)

Školní kluby začaly vznikat po druhé světové válce. Věnovaly se dětem po celou dobu povinné školní docházky. Sociální funkce (pouhé hlídání dětí), zde ustupuje do pozadí. Žáci druhého stupně jsou samostatní a mají vymezené své zájmy. Jsou založeny na dobrovolném principu docházky. Žáci spolupracují s vedoucím školního klubu na přípravě programů a samostatně se rozhodují, které aktivity budou vykonávat. Není možné zachovat jednotnou strukturu režimu dne, jelikož žáci mají rozdílné časové rozvrhy. (Pávková, 2002, s. 114, Hofbauer, 2004, s. 76)

Střediska pro volný čas dětí a mládeže

Zpravidla se jedná o právní subjekty s rozsáhlou zájmovou působností. V této oblasti můžeme narazit na pojem stanice zájmových činností – jedná se o střediska, které se orientují na jednotlivé zájmové okruhy. (Hájek, 2008, s. 142)

První zařízení vzniklo v roce 1949, jednalo se o Dům pionýrů a mládeže v Brně. Nejčastější věkovou skupinou jsou děti ve věku od 6 -15 let. Převládající činností je organizování kroužků, klubů, příležitostných zájmových i vzdělávacích činností, táborů a také vzdělávacích programů pro školy (v rámci kultury, přírody, rodinné výchovy). Doba provozu je celotýdenní většinou od 8:00 do 22:00. Výše poplatku se určuje podle náročnosti zájmové činnosti, pohybuje se v rozmezí od 500 až 2 500 Kč. Ve střediscích působí pedagogičtí pracovníci. (Knotová, 2001, s. 57)

Pod střediska volného času řadíme i **Církevní domy** – volnočasová centra dětí a mládeže. Tyto střediska začaly v České republice působit po roce 1989, jedná se o salesiánské domy, kde působí salesiánští bratři, pedagogičtí pracovníci, kteří jsou považováni za laiky a dobrovolníci. Cílem tohoto zařízení je dětem a mladým lidem vytvořit podmínky pro kom-

plexní harmonický rozvoj, poskytnout rodinnou atmosféru, bezpečné prostředí a pestré nabídky pro trávení volného času. (Němec, 2002, s. 42 -43)

Domovy mládeže

Z historického hlediska se jednalo o náhradu domova pro děti z chudých rodin, označování jako vagabundi. Žáci neměli prostředky na cestování mezi školou a domovem. V současné době má instituce obdobný charakter, poskytuje ubytování, stravu a výchovné působení, především žákům středních škol, popř. vyšších odborných škol. (Janiš ml., 2009)

Provoz domova mládeže je jen v době školního roku od pondělí do pátku, o víkendu jsou domovy uzavřeny, popř. jejich provoz je dán podmínkami školy. Provoz domova mládeže je ukotven ve vnitřním řádu, kde jsou vymezeny práva a povinnosti žáků v DM. Součástí vnitřního řádu jsou i denní činnosti v DM (budiček, snídaně, osobní volno, vycházky, doba studijního klidu). DM působí pedagogičtí pracovníci na pozici vychovatele. Pracovní náplň vychovatele pojednává o zajištění výchovného působení na skupinu, organizování činnosti, pomoci žákům v přípravě na vyučování, motivovat pro volnočasové aktivity a skupinové práce v kolektivu. Mládež má možnost navštěvovat i ostatní volnočasové aktivity (taneční kurzy, sportovní oddíly, jazykové kurzy) v dané lokalitě DM. (Pávková, 2002, s. 127 – 132)

Základní umělecké školy

V dřívější době nesly základní umělecké školy název lidové školy umění. V těchto školách si děti a mládež mohou vybrat ze čtyř uměleckých oborů – hudební, výtvarný, taneční, literárně – dramatický. Důležité je poznamenat, že nabídky uměleckých škol prošly výraznou změnou, v současné době nalzáme různé alternativy jako např. výměna hry na klavír za hru na keyboard, klasické kytary za bassové kytary. Inovací ve výtvarném oboru mohou být např. digitální fotografie. (Janiš ml., 2009, s. 33-34)

Základní umělecké školy provozují svou činnost především v odpoledních hodinách. Činnosti jsou zpoplatněny a výše poplatku je odlišná. Základní umělecké školy nejsou určeny jen dětem a mládeži, možnosti k využití volného času zde mohou nalézt i dospělí. (Knotová, 2011, s. 59)

Dalšími institucemi pro trávení volného času jsou **organizace** a **občanská sdružení pro děti a mládež**. Jedná se o sdružení zaměřené na sport, tělovýchovu, turistiku apod.

Jedná se většinou o nestátní neziskové organizace. Sdružení vznikají pod záštitou ministerstva vnitra. U dětí a mládeže se dbá především na přirozený rozvoj jejich schopností, dovedností a talentu. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy podporuje tyto organizace a sdružení dotacemi na programy. Cílem těchto programů je rozvoj nestátního neziskového sektoru, podpora nabídky volnočasových a mimoškolních zájmových aktivit, růst mobility a mezinárodní spolupráce mládeže. (Hájek, 2008, s. 150)

V dnešní době se na organizaci volného času podílí např. **Česká rada dětí a mládeže** (ČRDM). ČRDM je střešní organizací sdružení dětí a mládeže v České republice. Organizace vznikla v roce 1998, byla založena osmi sdruženími, v dnešní době sdružuje 99 organizací. ČRDM podporuje celostátní, regionální a místní sdružení dětí a mládeže. Usiluje o kvalitní život a všestranný rozvoj dětí a mládeže. (CRDM, 2014)

V České republice existuje spousta institucí pro trávení volného času, ty nejvyužívanější, s nimiž se děti a mládež nejčastěji setkávají, jsme si zde představili a následně charakterizovali. Seznámili jsme se s provozem, s plánováním a působením pedagogických pracovníků v těchto institucích. Podstatou těchto institucí tvoří i jejich dostupnost v jednotlivých městech, obcích. „Ze strany státu je důležité postarat se o volný čas občanů veřejnými iniciativami a podporování svobodných iniciativ pocházejících od jednotlivců, rodin, sdružení a církvi“ (Němec, 2002, s. 27). Dalším aspektem návštěvnosti těchto institucí je i finanční náročnost. Finanční náročnost některých aktivit v rámci institucí je pro některé rodinné rozpočty neúnosná. U dítěte je ale možné budovat postoje k volnočasovým aktivitám, které může vykonávat i bez finančního zajištění. V následující kapitole si vymezíme činnosti, s kterými se během trávení volného času setkáváme.

2.3 Druhy činností ve volném čase

Volnočasové aktivity umožňují všem jedincům nejen dětem smysluplné využití volného času. Za cíl těchto aktivit můžeme považovat především motivaci k nějaké činnosti, které nabízejí například dětem žijících v sociálně nevyhovujícím prostředí nějakou přijatelnou alternativu k bezcílnému, nudnému způsobu trávení volného času s rizikem vzniku patologických jevů. Mezi volnočasové činnosti řadíme různé zájmové a vzdělávací kroužky, sportovní aktivity, společenské hry, návštěvy kin, divadel, kulturních akcí. Tyto aktivity jsou vhodné pro rozvoj osobnosti dítěte, zlepšují jejich znalosti a sociální dovednosti. Volnočasové aktivity hrají význam roli v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

System volnočasových aktivit ovlivňuje politické uspořádání společnosti a řízení celospolečenských procesů. Tyto procesy uplatňují specifické normy, politické tradice, organizace, hnutí a zájmové skupiny. Společně vytvářejí určitý společenský systém, který ovlivňuje pojetí a podobu strukturu volného času dětí a mládeže. (Hofbauer, 2008, s. 11)

Volnočasové činnosti můžeme dělit do různých skupin. Pávková et al. (2002, s. 83-102) ve své knize vymezuje **odpočinkové, rekreační, zájmové činnosti a činnosti veřejně prospěšné**.

Odpočinkové a rekreační činnosti mají za úkol naučit děti a mládež racionálně odpočívat, odstranit fyzickou i psychickou únavu. Tyto dva pojmy se často zaměňují, ale v oblasti výchovy mimo vyučování je nutné je rozlišit. Odpočinkové činnosti charakterizujeme jako klidné, pohybové a psychicky nenáročné. U rekreačních činností naopak požadujeme vydatné pohybové aktivity provozované především na čerstvém vzduchu. (Pávková et al., 2002, s. 83-84)

Zájmové činnosti jsou cílevědomé aktivity, které uspokojují a rozvíjejí potřeby, zájmy a schopnosti jedince. Zájmové činnosti mají aktivní charakter a pomáhají dítěti utvářet názory a postoje. Zájmové činnosti vykonáváme v určitých oblastech: vědeckotechnické a vědecké; technicko praktické; společenskovední; estetickovýchovné; tělovýchovné, sportovní a turisticky zaměřené; přírodovědné (pěstitelské a chovatelské). (Němec, 2002, s. 23-24)

Zde bychom do popředí postavili především **přírodu**. Příroda se stává podnětným a stále častějším zdrojem pro volnočasové aktivity. Někteří jedinci v takovém prostředí žijí a pracují, jiné se do přírody vracejí ve volných chvílích. Jedná se o krátkodobé či dlouhodobé pobyty ve formě vycházek, pěší turistiky, táborů či dlouhodobých výprav, putování. Často si člověk přírodní prostředí výrazně přizpůsobuje ve formě zřizování cyklistických tras a cyklostezek. Budující zařízení pro zimní sporty (lyžařské, běžecké, sjezdové nebo slalomové areály, bobové a sáňkářské dráhy), dále taky prostory lázně a akvaparky. I do měst nově pronikají některé nápodoby přírodního prostředí. (Hofbauer, 2008, s. 15-18)

Veřejně prospěšné činnosti vedou žáka k takové práci, která prospívá ostatním lidem ve společnosti, přináší pocit uspokojení a radosti z vykonané aktivity. Jsou založeny na principu dobrovolnosti, a jediným správným prostředkem vychovatele je motivace žáků k těmto činnostem. Veřejně prospěšné činnosti úzce souvisí se sebeobslužnými činnostmi, které vedou dítě k samostatnosti v oblasti péči o vlastní osobu a majetek. (Pávková et. kol., 2002, s. 102)

Dále si činnosti můžeme rozdělit dle frekvence, a to na **každodenní, týdenní a měsíční**. Mezi každodenní činnosti řadíme např. sledování televize, surfování na internetu. Poslech hudby, četbu a schůzky s přáteli přiřazujeme k týdenním činnostem. V rámci měsíční frekvence vymezujeme aktivní sportování, návštěvu kin, večírků, diskoték a turistiku. (MŠMT, 2002, s. 6 - 7)

Současný vývoj volnočasových aktivit dětí a mládeže rozdělujeme i z hlediska **aktivity a pasivity**. U **aktivního trávení volného času** se od dítěte požaduje aktivní zapojení do prováděné činnosti, např. zájmové činnosti ve výtvarných, technických, hudebních a přírodovědeckých kroužcích. Fyzická aktivita v rámci organizované i neorganizované tělovýchovy a sportu. A především činnosti prováděné na čerstvém vzduchu (pobyt na dětském hřišti, v parku, turistika). V současnosti literatura za **pasivní trávení volného času** uvádí především aktivity, které se pojí s médii. Jedná se především o tlak s masové kultury. Řadíme sem děti a mládeže, které nálepkujeme jako chronické sledovače televize, filmů a počítačových her. Dále se jedná o mládež potulující se na ulicích a restauračních zařízeních spojené s nudou. (MŠMT, 2002, s. 6-7, 11-12)

Závěrem kapitoly o volném čase můžeme říci, že cílem bylo objasnit pojem volný čas, který je nedílnou součástí života každého jedince. Pro účely této bakalářské práce jsme se věnovali především trávení volného času dětí a mládeže, a to jak vymezením a charakteristikou jednotlivých institucí pro volný čas tak i volnočasovými aktivitami v této podkapitole. V poslední kapitole teoretické části se budeme věnovat problematice školní družině v České republice.

3 CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍ DRUŽINY

Stěžejním tématem této práce je školní družina a její funkce pohledem rodičů. Proto si v první kapitole uvedeme obecnou charakteristiku školní družiny a její legislativní ukotvení a především se zaměříme na organizační strukturu ŠD.

V odborné literatuře je školní družina charakterizována jako školské zařízení nebo školské zařízení výchovy mimo vyučování. Je určena pro děti ve věku od 6 – 12 let, tedy pro žáky navštěvující první stupeň základní školy. Do školní družiny mohou ve výjimečných případech docházet děti starší 12 let, ale většinou se pro ně v rámci základní školy vytvářejí školní kluby. (viz. kapitola Instituce pro trávení volného času)

Družina je zařízením, kde se děti mladšího školního věku seznamují s nabídkou různých aktivizujících činností, které prohlubují jejich školní znalosti, formují a zdokonalují jejich osobnost. (Hájek, 2007, s. 7). Mezi hlavní poslání řadíme zájmové činnosti, odpočinkové a rekreační činnosti a také se věnuje přípravě na další školní vyučování. Jako specifické můžeme označit sebeobslužné činnosti, kdy se jedná o upevňování hygienických a kulturních návyků. (Knotová, 2011, s. 58) Dále školní družina hraje významnou úlohu i pro rodiče, kteří, jsou v odpoledních hodinách v zaměstnání a děti nemohou nechat bez dozoru. (MŠMT, 2013)

Školní družina vytváří pro děti prvního základního stupně prostor mezi výukou ve třídách a pobytem doma. Družina má své specifika v pedagogické činnosti, a tím pádem se nejedná o pokračování školního vyučování. ŠD je v rámci zařízení pro volný čas dětí nejčetnější a výchova zde hraje velkou roli. Výchovu v ŠD je třeba chápat jako součást společenské reprodukce, nikoli jen jako hlídání dětí – tj. pouze sociální služba. (Hájek, 2007 s. 9)

Ve školní družině pracují profesionální pedagogové – vychovatelé. Pracují zde převážně ženy, a to i vzhledem k feminismu ve školství, na pozici vychovatele pracuje jen 269 mužů. Vychovatelka zabezpečuje výchovu, vzdělání a bezpečnost dětí po celou dobu školní družiny. (Knotová, 2011, 58)

Školní družiny jsou zřizovány dle zákona č. 76/1978 Sb. o školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky MŠMT č. 87/1992 Sb., o školních družinách a školních klubech. Školní družiny jsou zřizovány při základních školách, nebo mohou být zřízeny jako samostatné školské zařízení.

Družina spolupracuje i s dalšími subjekty, kdy organizují a nabízejí aktivity pro trávení volného. Jedná se o zájmové kroužky základních škol, výuku v základních uměleckých školách apod. ŠD může samostatně zřizovat zájmové kroužky, které mohou navštěvovat i děti, které školní družinu pravidelně nenavštěvují. Některé volnočasové aktivity mohou probíhat i ve dnech volna, letních prázdnin, víkendů apod. (Knotová, 2011, s. 58)

Řády školních družiny, za ředitele školní družiny považujeme ředitele školy, jejíž součástí je školní družina nebo ředitele samostatné školní družiny. Ředitel vydává **řád školní družiny**, který zejména **obsahuje**: provozní dobu, užívané místnosti, způsob přihlášení, odhlášení případné vyloučení žáka, platby za pobyt žáka, zajištění bezpečnosti a ochrany, pitný a stravovací režim, postup vychovatelky při nevyzvednutí žáka, pravidla styku se zákonnými zástupci žáků a další činnosti organizující v rámci školní družiny. Za základní **organizační jednotku** v rámci školní družiny považujeme oddělení. Střídání žáků na oddělení je v průběhu provozu družiny velmi výrazné, žáci odcházejí za jinými aktivitami (odpolední vyučování, zájmové kroužky, základní umělecká škola a jiné). Do jednoho oddělení lze zapsat maximálně 30 pravidelně docházejících žáků na jednu vychovatelku. Ve školní družině působí vedoucí vychovatelka a vychovatelky. Pozice vedoucí vychovatelky se ustanovuje od 2 oddělení. Do školní družiny jsou **přihlášení** zpravidla **žáci** prvního stupně základních škol a školní družiny navštěvují pravidelně. V odůvodněných případech lze přihlásit i žáka druhého stupně základní školy. Ředitel dohlíží a schvaluje skladbu činností ve školní družině, aktivity jsou strukturovány a jsou pro ně vyhrazeny dostatečné časové dotace, kdy ředitel určí v řádu školní družiny doby odchodů žáků, aby plán činností byl co nejméně narušován. Aktivity se mění dle ročního období. Školní družina může organizovat výlety, exkurze, sportovní a kulturní akce. (MŠMT, 2013)

V první kapitole jsme si uvedli poslání školní družiny, pro koho je určena a její organizaci v současnosti. V následující kapitole se zaměříme na historii ŠD a její postupný vývoj od 17. století a do 20. století.

3.1 Historický vývoj školní družiny

Výchova dětí mimo vyučování má v naší zemi už **dlouholetou tradici**. V minulosti probíhala výchova mimo instituce a záleželo na sociálním postavení a majestátnosti rodičů. Rodiny s dobrou ekonomickou situací si mohli pro své děti dovolit zaplatit soukromého učitele či vychovatele. Děti byly vzdělávány v oblasti tance, zpěvu, sportu, výuce cizích jazyků i společenského chování. Výchova byla odlišná, zda se jednalo o chlapce, nebo o dívku.

V chudších rodinách děti musely pracovat s rodiči, aby se jako rodina užívali a volného času bylo velmi málo. Jednalo se většinou o rodiny zemědělců, drobných řemeslníků, kde rodiny byly vícegenerační a i prarodiče nebo starší sourozenci přebírali péči o další potomky. (Pávková, 2007, s. 19)

V **17. -18. století** sehrávali i učitelé škol významnou roli v oblasti volnočasových aktivit, zejména v hrách. Školské zákony tyto aktivity, ale nijak neupravovaly, většina učitelů se dětem věnovala dobrovolně. „ Zaměřovali své výchovné snahy na oblasti, které školské dokumenty opomíjely – na oblasti hudební výchovy, přírodních věd, zeměpisu, dějepisu, zdravotní výchovy, seznamovali děti s pokrokovými metodami hospodaření, podporovali vlastenecké cítění.“ (Pávková, 2007, s. 19)

Změna v soustavné výchově dětí mimo vyučování nastala na přelomu **18. a 19. století** spojenou se zrušením nevolnictví a značná část obyvatelstva se začala stěhovat do měst. Jednalo se většinou o chudé rodiny, které hledali v městě lepší způsob obživy. Pracovní pozice jim nabízely především továrny. Obyvatel přibývalo a města se začaly postupně rozrůstat. V továrnách pracovali většinou oba rodiče a pracovní doba byla dlouhá. Rodiče neměli na své děti dostatek času a nebyl nikdo, kdo by je vzdělával a vychovával. Nastává významná společenská změna, a to **zavedení povinné školní docházky v roce 1774**, která situaci částečně vyřešila. Nadále ale zůstává problém v péči o děti po vyučování, kdy rodiče byli v práci. Proto začaly **vznikat dobročinné spolky**, které se zaměřovaly na zajištění oděvu, obuvi, jídla a poskytovaly prostor při nepříznivém počasí. Důležitou roli zde sehrály spolky jako: Americký klub českých dam, Sokol, Orel, Dělnické tělocvičné jednoty, skautské organizace – Junák dále také významné mezinárodní organizace s křesťanskou tematikou YMCA, YWCA. Jelikož tyto subjekty zahrnovaly jen část dětské populace, začaly koncem 19. století vznikat i **útulky** zejména pro chudé děti. První útulek založen v roce 1885 v Praze na Vyšehradě. Zahrnovaly činnosti nejen na plnění školních povinností, ale i rekreační, hudební, výtvarné, tělovýchovné, literární, přírodovědné, atd. Současně byla požadována i pedagogická kvalifikace vychovatele. V roce 1931 se začalo používat označení družina (družina pro školní mládež, družiny mládeže). Doporučovala se docházka i dětem s majetnějších rodin. Začal se klást důraz na souvislost mezi školní výukou a dobou po vyučování. I přes všechny pozitiva bylo školních družin velmi málo. Až po roce **1945** jejich počet výrazně narůstá. V roce **1948** se školní družiny staly součástí škol. Podstatnou část výchovy mimo vyučování tvořila příprava na vyučování. Již v 50. letech 20. století byl zdůrazňován volnočasový charakter školní družiny, rozvoj zájmu a péče o zdraví dětí.

Z čehož vyplývá, že družina nemá být pokračování vyučování. V roce **1960** dochází ke změně, kdy je školní družina ustanovena jako instituce pro výchovu mimo vyučování dětí mladšího školního věku. Pro děti středního školního věku byly zřízeny školní kluby. Školní družiny i školní kluby byly součástí školy. Byly zakládány družinové třídy, zaměřené na rekreační a naukové činnosti, dostatek pohybu na čerstvém vzduchu atd. V roce **1978** ve školském zákoně nastává změna, kdy školní družiny i školní kluby je možné zřizovat jako samostatné mimoškolní zařízení. (Pávková, 2007, s. 19-21)

Nyní již máme představu, jak vznikaly školní družiny a jak se postupně vyvíjela jejich náplň a poslání. A proto v následující kapitole nahlédneme na nynější funkce a cíle školní družiny.

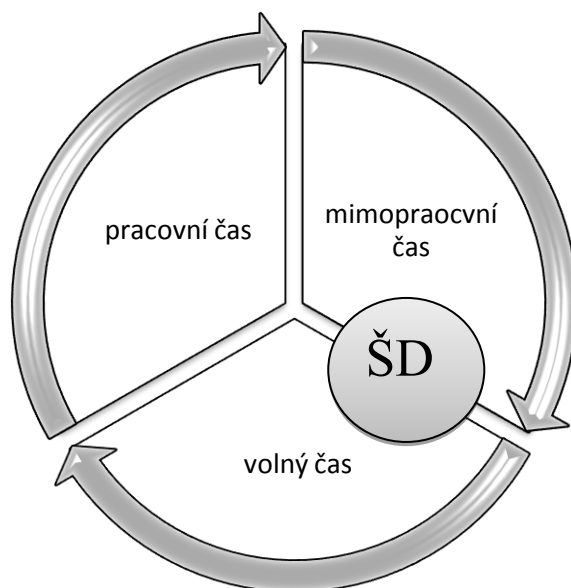
3.2 Funkce a cíle školní družiny

Před samotným vymezením singulárních funkcí, si školní družinu zařadíme do časového úseku dítěte.

Dle Hájka (2007, s. 15) můžeme den rozdělit do tří částí, a to:

- dobu pracovní
- mimopracovní
- volný čas

Do **doby pracovní** řadíme školní vyučování a přípravu na vyučování, v době **mimopracovní** hovoříme o regeneraci sil a vykonání nezbytných životních úkolů, a také se dítě může stát objektem sociálních služeb. Doba **volného času** lze vymezit jako oblast, kdy se dítě věnuje činnostem podle svého zájmu. Pokud dítě navštěvuje školní družinu, z důvodu sociálního, aby bylo pod dozorem, řadíme školní družinu do doby mimopracovní. Pokud, ale dítě dochází do školní družiny z vlastní iniciativy, je školní družina zařazena do doby volného času dítěte.

Obrázek 2 – Časový úsek dítěte

Každá školní družina by měla poskytovat následující funkce:

Dle **Pávkové** (2002, s. 39-41) se jedná o funkci **výchovně – vzdělávací**, která se zabývá obzvláště o uspokojování potřeb, zájmů a rozvíjení specifických schopností. Děti jsou motivovány k smysluplnému trávení volného času, k získávání nových dovedností, schopností a vědomostí. Do **zdravotní funkce** zahrnujeme veškeré aktivity podporující zdravý tělesný, duševní a sociální vývoj, vytváření zdravého životního stylu prostřednictvím střídání různých činností během dne. Pro dítě jsou potřebné činnosti pohybového a sportovního charakteru, které mu kompenzují dlouhé sezení během vyučování. Důležitá je i životospráva jedince, kterou mohou instituce výchovy mimo vyučování ovlivnit racionální stravou nebo dodržováním pitného režimu. Velký zdravotní význam má i příjemné prostředí, přinášející radost a uspokojení. O **sociální funkci** můžeme hovořit v oblasti zajištění bezpečnosti, dohledu nad dětmi. Dále také umožňuje navazovat sociální vztahy, přátelství a kamarádství. Výchovně – vzdělávací zařízení např. školní družina mají možnost vyrovnat rozdíly u žáků mezi materiálními a psychologickými podmínkami zejména u dětí z nefunkčního rodinného prostředí. Sociální funkce má i pomoci osvojit si způsoby komunikativních dovedností, sociální kompetencí a obeznámit žáky s pravidly společenského chování. Poslední funkcí, kterou vymezuje Pávková je **preventivní funkce**, která předchází sociálně patologickým jevům z oblasti drogových závislostí, kriminality, záškoláctví,

šikana atd. Všechny tyto funkce se navzájem prolínají. Jednotlivá zařízení pro výchovu ve volném čase, plní tyto funkce v různé míře, a to i školní družina.

Podle Hájka (2007, s. 16) se jedná o **odpočinkové činnosti**, do denního režimu se zařazují nejčastěji po obědě, mají odstranit únavu. Klid může být na lůžku, ale také mohou posloužit námětové hry, poslech, předčítání nebo jiné klidové zájmové činnosti. Významné jsou i **rekreační činnosti**, které slouží k regeneraci sil, prostřednictvím aktivního odpočinku, náročnějších pohybových aktivit, sportovní, manuální a turistické prvky. Činnosti by měly být realizovány především ve venkovním prostředí, jsou rušnější a nemůžeme je považovat za nekázeň. **Zájmové činnosti** slouží k odpočinku a rozvíjejí osobnost dítěte. Aktivitu lze vykonávat buď individuálně, nebo ve skupině a mají přinést radost a uspokojení. **Příprava na vyučování**, tou je poslední funkce, kterou vymezuje Hájek, můžeme mít následující formu: vypracování domácích úkolů se souhlasem rodičů, zábavné procvičování učiva formou didaktických her nebo získávání dalších doplňujících poznatků při praktických činnostech.

Zájmové vzdělávání školní družiny má za cíl: „obohatit denní program dítěte, zajistit odborné pedagogické vedení při činnostech ve volném čase a na základě místních podmínek maximálně podporovat individuální rozvoj dítěte.“ (Hájek, 2007, s. 10)

Podle Rámcového vzdělávacího programu je důležitý rozvoj dítěte, učení a poznání, osvojování společenských hodnot, schopnosti projevu a získání samostatnosti. (Hájek, 2007, s. 10)

Závěrem můžeme říct, že školní družina slouží k výchově, vzdělávání a rekreaci žáků. Všech uvedených aspektů můžeme dosáhnout prostřednictvím vychovatelky, která je hlavním činitelem ve školní družině. Základem úspěšného fungování školní družiny je vychovatelka a její osobní dispozice. Z tohoto důvodu si postavení role vychovatelky si vymezíme v další kapitole.

3.3 Postavení role vychovatelky a rodičů ve školní družině

Pro příznivý chod školní družiny je důležitá pozice vychovatelky a také spolupráce vychovatelky a rodičů ve školní družině.

Mezi **osobní dispozice** vychovatelky řadíme její kladný vztah k dětem, vysokou míru empatie, schopnost vytvořit příznivé sociální klima. Vychovatelka svými životními postoji vytváří atmosféru školní družiny. Proto je důležité, aby vychovatelka měla vhodné obleče-

ní, které je komfortní a nebrání jí v aktivitách s dětmi. Měla by dbát na správné vystupování, a to předně správným držením těla, které podtrhuje přirozenou autoritu dospělé osoby. Vychovatelka komunikuje „podsazeným hlasem“, kterým zvládá svou skupinu, aniž by křičela. S dítětem hovoří jako s partnerem, má bohatou slovní zásobu, vyhýbá se nadměrnému užívání cizích slov a volí optimální tempo řeči. Při předávání informací žákům musí používat jednoznačné, stručné, ale přesto podrobné a srozumitelné věty. Pro kontrolu, že děti porozuměly, lze položit pár kontrolních otázek, ale informace by se neměly zbytečně opakovat. (Hájek, 2007, s. 32-33)

Vztah mezi dítětem a vychovatelkou se vyvíjí postupně každodenním stykem a vzájemným poznáváním. Kladný vztah k vychovatelce u dětí vytváří pocit důvěry a otevřenost. (Hájek, 2007, s. 32-33) „Úspěšná výchova může probíhat pouze v klidné, radostné a pohodové atmosféře, naplněné porozuměním a kladnými emocemi“ (Hájek, 2007, s. 33).

Dovednosti. Dalším předpokladem, který od vychovatelky očekáváme, je že ovládá širokou škálu volnočasových aktivit určené pro děti a dokáže děti motivovat k těmto činnostem. Dovede aktivity kombinovat a obměňovat. **Vzdělání.** Vychovatelka by měla mít minimálně všeobecný přehled na středoškolské úrovni. Dokáže průběžně uplatňovat pedagogické metody, zásady, postupy a umí je průběžně uplatňovat v praxi. Ovládá osnovy, metodiku výuky a učební plány, dbá na bezpečnost dětí. Vychovatelka se průběžně vzdělává. (Hájek, 2007, s. 34)

Vedoucí vychovatelku jmenuje ředitel a ta zajišťuje organizační, koordinační a metodické činnosti. Vedoucí vychovatelka je řízená ředitelem, odpovídá za úroveň výchovné práce, organizuje a koordinuje práci jednotlivých oddělení, dohlíží na dodržování správného režimu dne, kontroluje činnost vychovatelek a vedení dokumentace ŠD. Dále také organizuje zápis žáků do ŠD, zajišťuje rozmístění žáků, řeší různé pedagogické problémy popřípadě stížnosti na práci vychovatelek, podává řediteli návrh na *Vnitřní řád školní družiny* a dbá na jeho dodržování. (Hájek, 2007, s. 38)

„Náplň práce vychovatelek a jmenování vedoucích vychovatelek má sloužit ke zlepšení práce školních družin a zjasnění pracovních vztahů. Vždy však má vycházet z konkrétních místních podmínek a musí dodržovat právní normy.“ (Hájek, 2007, s. 39)

Rodiče. Nejdůležitější prostředí pro dítě je rodina. Rodiče jsou považováni za primárními vychovávatelemi a nesou za dítě odpovědnost. Školní družina může nahrazovat při vyzvedávání dětí pro rodiče tzv. rodičovský koutek, který popisuje Čapek. Je to prostor mezi če-

kárnou, klubovnou a studijním místem. Dává rodičům možnost navázání kontaktu a rozhovoru o vzdělávacích a výchovných problémech svých dětí. Vybaven nástěnkou s informacemi a ozdoben výtvyry dětí. (Čapek, 2013, s. 20, s. 62)

Spolupráce vychovatelek a rodičů, dalších rodinných příslušníků. Rodiče a vychovatelky můžeme považovat za partnery při výchově dětí. Základem je dobrá vzájemná informovanost, komunikace, důvěra a respekt z obou stran. Dítě se v různých prostředích chová odlišně, proto je výměna vzájemných informací podstatná, je nutné je brát v úvahu a průběžně korigovat obraz o dítěti. Pedagogický takt je podmínkou pro úspěšné jednání s rodiči, vychovatelky jsou profesionálky v oblasti výchovy a měly by přesvědčit rodiče, že jejich výchovný záměr a postoje jsou správné. Jsou, ale také schopny přijmout informace od rodičů a kooperovat s nimi ve svých výchovných postupech. (Hájek, 2007, s. 71)

Rodiče by se do spolupráce měli zapojit kvůli následujícím důvodům, které uvádí Wolfendalová, a to: **Právo** – samotní rodiče podporují rozvoj dítěte a právě zde se rozhodují, jestli podpoří vliv školního, v případě školní družiny mimoškolního působení na dítě. **Rovnost** – rodiče mají mít rovný vztah s vychovatelkami, jsou rovnocenní partneři a přinášejí si navzájem hodnotné zkušenosti o dítěti. **Reciprocita** – ze vzájemného vztahu mezi rodiči a vychovatelkami plyne prospěch pro obě strany, ale každá strana je si za své rozhodnutí odpovědná. **Posilování** – rodiče získávají pocit, že i jim samotným spolupráce se školní družinou něco přináší. (Wolfendale in Pol, Rabušicová 1998) (Čapek, 2013, s. 16)

Mezi **formy spolupráce** patří: individuální rozhovory, telefonické rozhovory, písemné kontakty a třídní schůzky. **Individuální rozhovory** poskytují možnost pro předávání informací o zvláštěnostech dítěte, o úspěších i problémech dítěte prostřednictvím konzultačních hodin, třídních schůzek, při předávání dětí. Rozhovor slouží k hledání nejvhodnějšího způsobu řešení dané situace, avšak vychovatelka nepožaduje, aby rodiče problém řešili s dítětem doma. Vychovatelky mají možnost poukázat i na specifické schopnosti, nadání a zájmové zaměření v určité oblasti. Obdobné informace se předávají i prostřednictvím **telefonických rozhovorů** nebo **písemných zpráv**. V praxi se považuje sdělení rodičům touto formou jako způsob trestu, což je chybné. Kontakt s rodiči je důležitý, ale informace mají být závažné a podstatné. **Třídní schůzky** se často týkají organizačních záležitostí ŠD. Rodiče by v rámci třídních schůzek měli být odborně, výstižně a srozumitelně informováni o funkcích školní družiny. Průzkumy ukazují, že většina rodičů chápe školní družinu jako pouhé zařízení pro ohlídání dětí, což není úplně žádoucí. Měli by být obeznámeni o efektu ovlivňování volného času ve školní družině. Pro naplnění skutečných partnerských vztahů mezi

rodiči a vychovatelkami jsou žádoucí i neformální, přátelské vztahy, které lze navázat prostřednictvím **netradičních forem spolupráce** např.: dny otevřených dveří, přítomnost rodičů v ŠD, účast rodičů při aktivitách, umožnit rodičům ovlivňovat program ŠD, společná činnost a setkání (večírky, plesy, karnevaly, táboračky, akademie, výlety, sportovní soutěže. (Hájek, 2007, s. 71-72)

Poslední kapitolu, na kterou navážeme, bude popis prostředí a vybavení školní družiny, které je také nutnou součástí pro úspěšné fungování školní družiny.

3.4 Popis prostředí, prostoru a vybavení školní družiny

Pro úspěšné působení školní družiny na děti je potřeba nejen vhodného působení vychovatelky, ale také mít odpovídající **prostředí**.

Většina školních družin sídlí v budově základních škol. Výhodou tohoto umístění je možnost využití prostorů nabízených školní budovou, a to např. tělocvičny, jídelny, školní knihovny, hřiště. Ve školní družině prostor rozdělujeme na několik částí, které slouží k odpočinku, zájmovým a hravým aktivitám, k soukromí ale i práci ve skupince. Prostor má navozovat pocit bezpečí a jistoty. (Hájek, 2007, s. 41) Dle vyhlášky Ministerstva zdravotnictví číslo 108/2001 Sb. je nejmenší stanovená volná plocha pro jednoho žáka 2 m².

V části pro hru, relaxaci a odpočinek se doporučuje plocha, která bude krytá kobercem, také poskytnutí podložek či polštářů. Další část prostoru školní družiny by měla obsahovat stolky a židličky, které odpovídají výškovým proporcím dětí a budou uspořádány, tak aby na sebe děti viděly při rukodělných a zájmových činnostech. Při uspořádání nábytku musíme dbát na bezpečnost dětí a využít volného prostoru pro pohyb dětí. Podstatná je i hygienická norma, které určuje, že se nábytek musí každý den stírat na vlhko. Do venkovních prostor školních družin řadíme školní hřiště, pískoviště, dvorky, atria a různé doplňující koše na házení, prolézadla z lan, houpačky apod. (Hájek, 2007, s. 42)

Mezi **vybavení** školní družiny, které využívají děti k aktivizační činnosti, řadíme: stolní hry, stavebnice, sportovní nařiní (míče, švihadla, kroužky, činky atd.). K **výtvarné činnosti** slouží různé sady pastelek, temperových barev, vodových barev, papírů, štětců, lepidel atd., které se pořizují z různých finančních možností školní družiny. Děti jsou vedeny k úspornému zacházení s těmito pomůckami. Výstupem výtvarné činnosti jsou mobilní výzdoby. Výrobky jsou obměňovány dle ročních období a námětů na práci, které tvoří dobrou reputaci školní družiny, ale i práce vychovatelek a dětí. Pro podpoření a motivaci k

čtenářským dovednostem, školní družiny nabízí i různé druhy dětských časopisů, dětské beletrie, poezii a naučné literatury. Náležitým podnětem může být i školní knihovna nebo také knížky či časopisy, které darují školní družině rodiče dětí. Většina školních družin v dnešní době bývá už vybavena **televizory, počítači a další audiovizuální technikou**. Úkolem vychovatelek je vhodné zařazení těchto možností do souvislosti s motivací např. k výtvarnému vyjádření nebo rozhovoru na dané téma. Rozhodně by se mělo předcházet k pasivnímu sledování pořadů a jiných médií. (Hájek, 2007, s. 43)

Samotné **počítače** se stávají nezbytnou součástí vybavení školní družiny. Základem je hra, která může sloužit k procvičování učiva, vzdělávání žáků. Při použití **správného programu** (hry) dochází k rozvíjení tvůrčích schopností, přípravě na vyučování, umožňují spolupráci dvou a více žáků. Je vždy nutné posoudit vhodnost programu pro dítě, dle jeho věku a zkušeností. Naprosto nevhodné jsou bojové hry, hry předvádějící násilí, brutalitu a zábava napodobující výherní automaty. Počítače lze ve školní družině používat zejména k individuální práci žáků, síťové hry žáků, k podpoře her při společenských hrách. Práce na PC může sloužit jako motivace odměny za dobré chování, splnění zadaného úkolu, prostředek pro kolektivní soutěžení. Je důležité vymezit dobu, kdy děti mohou pracovat na počítači. Zcela nepřijatelné je, aby počítač ve školní družině byl dětem k dispozici kdykoliv. Dále také musíme zajistit, aby byl počítač dostupný pro všechny žáky jevící o něj zájem. (Macek, 2007, s. 120-123)

Posláním této celé kapitoly bylo popsání školní družiny jako obecného celku a jeho jednotlivých částí, které jsou pro úspěšný chod celého systému školní družiny nepostradatelné. Musíme si uvědomit, že školní družina je primární místo, kde dítě tráví svůj volný čas po skočení školního vyučování a školní družina mu nabízí různé druhy činností, které by měli jeho volný čas smysluplně naplnit.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DESING VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V rámci této bakalářské práce provádíme výzkumné šetření pomocí kvantitativního výzkumu, prostřednictvím dotazníkového šetření. Dotazník jsme si sestavili na základě výzkumných otázek, které jsou tematicky rozděleny do celků týkající se jednotlivých funkcí školní družiny.

4.1 Výzkumný problém, výzkumné otázky a cíl výzkumu

Výzkumným problémem této bakalářské jsou jednotlivé funkce školní družiny pohledem rodičů. Pro empirický výzkum v praktické části jsme si stanovili výzkumné otázky a výzkumné cíle. Obě tyto položky jsme rozdělili na hlavní a dílčí část. Výzkumné otázky se skládají z jedné hlavní otázky a šesti dílčích otázek, ve stejném složení jsme stanovili i výzkumné cíle.

Hlavní výzkumná otázka:

Jak rodiče hodnotí funkce školní družiny?

Dílčí výzkumné otázky:

Jaký mají rodiče názor na sociální funkci školní družiny?

Jak rodiče hodnotí výchovnou funkci školní družiny?

Jak rodiče posuzují vzdělávací funkci školní družiny?

Jaký mají rodiče úsudek na zdravotní funkci školní družiny?

Jaký mají rodiče názor na odpočinkovou funkci školní družiny?

Jak rodiče posuzují preventivní funkci školní družiny?

Hlavní výzkumný cíl:

Identifikovat funkce školní družiny pohledem rodičů.

Dílčí výzkumné cíle:

Zjistit názor rodičů na sociální funkci školní družiny.

Odhalit hodnocení rodičů na výchovnou funkci školní družiny.

Identifikovat posouzení rodičů na vzdělávací funkci školní družiny.

Zjistit úsudek rodičů na zdravotní funkci školní družiny.

Zhodnotit názor rodičů na odpočinkovou funkci školní družiny.

Zjistit hodnocení rodičů na preventivní funkci školní družiny.

4.2 Výzkumný soubor a způsob jeho výběru

Výzkumným souborem pro dotazníkové šetření jsou rodiče dětí navštěvující školní družiny. Pokud bychom v krátkosti charakterizovali tuto skupinu, jedná se především o primární vychovatele dětí. Rodiče mají největší vliv na výchově a vývoji svých dětí a nesou za ně odpovědnost. (Čapek, 2013, s. 20). Primárně rodič odpovídá za volný čas svého dítěte a formu jak tento čas stráví. Je proto velmi důležité znát názor rodičů na školní družinu jako volnočasovou instituci mimo vyučování jak jsme již zmiňovali v úvodu této práce. Pro výběr výzkumné souboru jsme zvolili dostupný výběr.

4.3 Technika sběru dat

Jako techniku pro získávání dat jsme zvolili dotazníkové šetření. Dotazník jsme uspořádali na celky dle různých funkcí školní družiny, pomocí nichž si zodpovíme i jednotlivé dílčí výzkumné otázky. Dotazník jsme rozdali v tištěné podobě a to v celkovém počtu 210 dotazníků v jednotlivých školních družinách. Ve většině školních družin nebyl umožněn přímý kontakt s rodiči, dotazníky byly předány prostřednictvím žáků navštěvující školní družinu. Z celkového počtu se nám navrátilo 106 dotazníků, což je 50,47 %. Padesátí procentní nenávratnost přisuzujeme právě problematické cestě při sběru dat přes žáky, kteří často dotazník pro rodiče ztratili, popřípadě nedonesli zpět. Distribuce dotazníku probíhala od listopadu 2014.

V dotazník je složen z 26 položek. V dotazníku byla obsažena i demografická položka, ptali jsme se, zda školní družina, kterou navštěvuje jejich dítě, se nachází v městském či venkovském prostředí. Další položky byly rozděleny dle jednotlivých funkcí školní družiny, které se skládaly z otevřených a uzavřených položek.

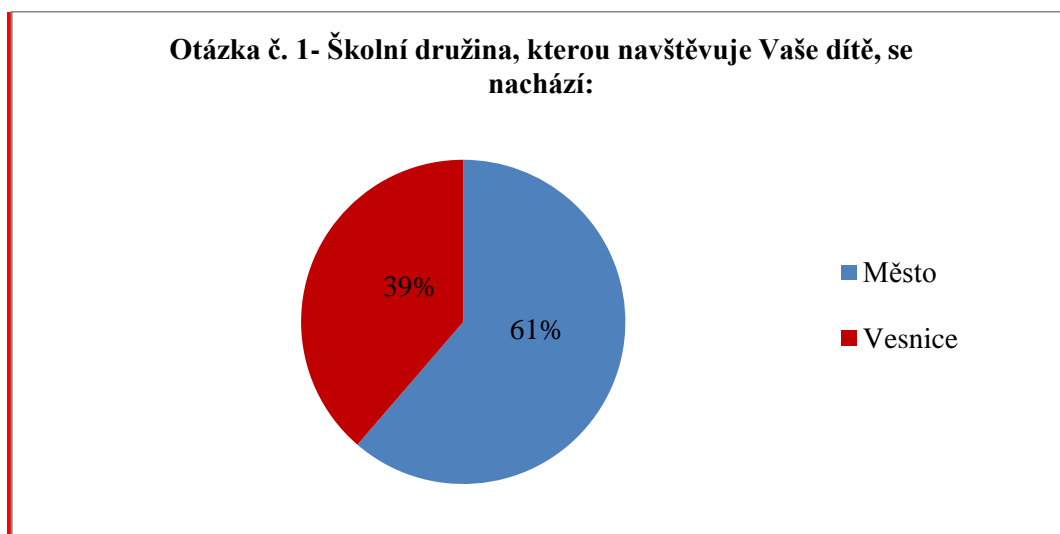
4.4 Metody analýzy dat

Pro zpracování dat v tomto výzkumném šetření jsme zvolili Test dobré shody Chí-kvadrát, který nám umožňuje testovat statisticky významné rozdíly mezi odpověďmi respondentů na konkrétní položku v dotazníku. (Chráska, 2007, s. 71-76).

5 ANALÝZA DAT

V této kapitole se budeme zabývat analyzováním dat, které jsme získali pomocí dotazníkového šetření. Celkový počet respondentů je 106, ale u některých otázek byla možnost více odpovědí a proto se nám celková pozorovaná četnost v některých případech navýšila. Nyní přejdeme k jednotlivým otázkám, u kterých vždy uvádíme výpočet Testu dobré shody Chí-kvadrátu a grafické znázornění pomocí výsečového grafu.

Otázka č. 1 - Školní družina, kterou navštěvuje Vaše dítě, se nachází.

Graf 1 – Otázka č. 1 - Školní družina, kterou navštěvuje Vaše, dítě se nachází.

Otázka č. 1 se zabývala prostředím, ve kterém se nachází školní družina, kterou navštěvují děti respondentů, zdali se jedná o městské nebo venkovské prostředí. Z následujícího grafu můžeme vyčíst, že 61 % respondentů uvedlo městské prostředí a 39 % respondentů označilo vesnici.

Otázka č. 2 – Které z následujících funkcí školní družiny přisuzujete největší význam.

Stanovení statistických hypotéz

H_0 – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na význam funkcí školní družiny neexistuje statisticky významný rozdíl.

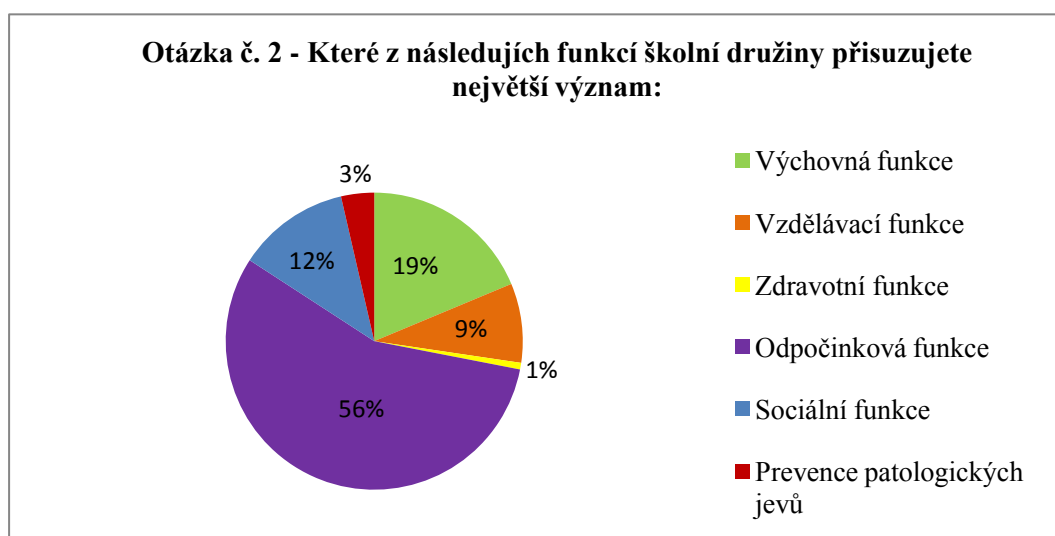
H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na význam funkcí školní družiny existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Výchovná funkce	26	23,17	0,35
Vzdělávací funkce	12	23,17	5,38
Zdravotní funkce	1	23,17	21,21
Odpočinková funkce	78	23,17	129,75
Sociální funkce	17	23,17	1,64
Prevence patologických jevů	5	23,17	14,25
Σ	139	139	172,58

Tabulka 1 - Otázka č. 2 - Které z následujících funkcí školní družiny přisuzujete největší význam.

$$\chi^2 = 172,58 > \chi^2_{0,05}(5) = 11,070$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a přijímám H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na význam funkcí školní družiny existuje statisticky významný rozdíl. U otázky č. 2 se nám navýšila pozorovaná četnost z důvodu volby výběru více možností, a to na 139 odpovědí. Z toho 26 respondentů považuje výchovnou funkci za nejdůležitější, 12 respondentů se přiklání ke vzdělávací funkci, jako nejdůležitější funkci školní družiny. Pouze 1 respondent uvedl zdravotní funkci jako nejdůležitější. Nejvíce respondentů, a to 78 považuje za nejdůležitější funkci odpočinkovou. 17 respondentů se přiklání k funkci sociální a 5 respondentů poté k prevenci patologických jevů, jako nejdůležitější funkci školní družiny.

Graf 2 – Otázka č. 2 – Které z následujících funkcí školní družiny přisuzujete největší význam.

Otázka č. 2 se zabývala nejdůležitější funkcí školní družiny z pohledu respondentů. Z následujícího grafu můžeme vyčíst, že pro 56 % respondentů je nejdůležitější odpočinková funkce. Výchovná funkce je nejdůležitější pro 19 % respondentů. 12 % respondentů uvedlo jako nejdůležitější funkci sociální. Dalších 9 % respondentů považují za nejdůležitější funkci školní družiny funkci vzdělávací. 3 % uvedlo prevenci patologických jevů a pouze 1% respondentů označilo zdravotní funkci jako nejdůležitější.

5.1 Analýza dat - Sociální funkce

Otázka č. 3 – Jak vnímáte školní družinu. Jedná se o otevřenou položku, kde respondenti uváděli odpovědi, dle svého uvážení. Pro lepší přehled v odpovědích respondentů jsme vytvořili následující tabulku.

Škála	Pozorovaná četnost
Kladné hodnocení	25
Trávení volného času	15
Hlídaní dětí	10
Nedílná součást základní školy	7
Pomoc	5
Nutnost, potřebnost	4
Místo pro odpočinek a relaxaci	3
Bez názoru	22

Tabulka 2 – Otázka č. 3 – Jak vnímáte školní družinu.

Ve výše uvedené tabulce č. 2 jsme vymezili odpovědi respondentů, které byly nejčastější. 25 respondentů odpovědělo prostřednictvím kladného hodnocení, a to že vnímají školní družinu pozitivně, dobře, výborně a velmi dobře. 15 respondentů vnímá školní družinu jako trávení volného času, ke kterému se objevovaly další odpovědi, jako trávení volného času po škole a s vrstevníky (kamarády). 10 respondentů vnímá školní družinu jako prostor pro hlídání dětí, někteří však vyzdvihují jako pozitivum tvoření výrobků a dozor nad dítětem. Dalších 5 respondentů vidí školní družinu jako pomoc a 4 respondenti jako nutnost či potřebnost. Školní družinu, jako místo pro odpočinek a relaxaci uvedli 3 respondenti. Následující odpovědi jsme neuváděli do tabulky, jelikož se objevovali v nízké pozorované četnosti. 2 respondenti uvedli, že školní družinu vnímají jako: kroužek, vyplnění času a bezpečné místo. Další odpovědi od jednotlivých respondentů: „ místo, kde by se dítě mělo

cítit dobře, odpočinout si, tvořit, ale povinnosti by mělo dělat doma (úkoly)“. Jeden z respondentů uvedl: „jsem rád, že ji mohu využívat“. A jeden respondent vnímá školní družinu jako instituci pro socializaci dítěte. Další 1 respondent vnímá školní družinu normálně, kdy tuto odpověď nepovažuje za relevantní a 22 respondentů na tuto otázku neodpovědělo.

Otázka č. 4 – Spolupráce rodičů s vychovatelkami ve školní družině je.

Stanovení statistických hypotéz

H_0 – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na důležitost spolupráce rodičů s vychovatelkami ve školní družině neexistuje statisticky významný rozdíl.

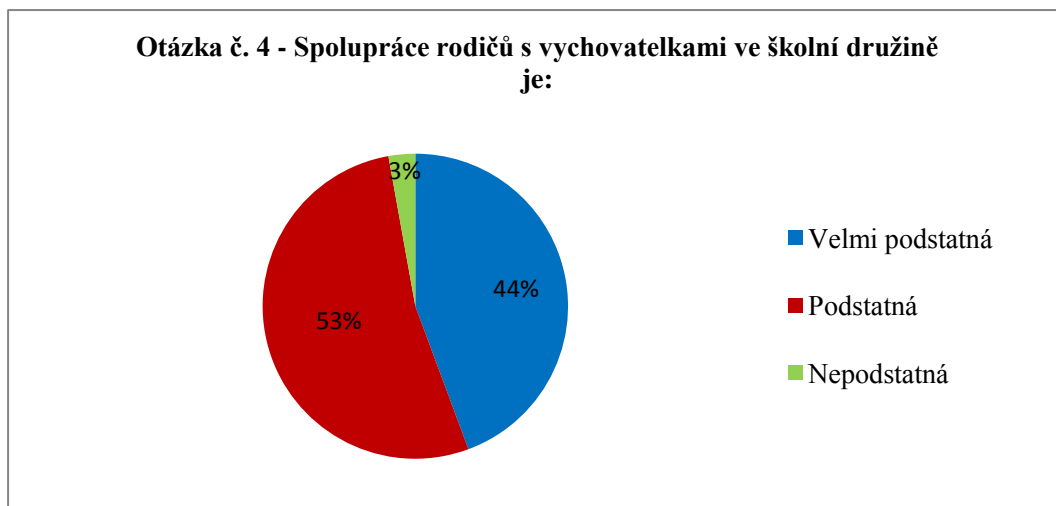
H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na důležitost spolupráce rodičů s vychovatelkami ve školní družině, existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Velmi podstatná	47	35,33	3,85
Podstatná	56	35,33	12,09
Nepodstatná	3	35,33	29,40
Σ	106	106	45,34

Tabulka 3 – Otázka č. 4 – Spolupráce rodičů s vychovatelkami ve školní družině je.

$$\chi^2 = 45,34 > \chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 , přijímáme H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na důležitost spolupráce rodičů s vychovatelkami ve školní družině existuje statisticky významný rozdíl. 47 respondentů považuje spolupráci rodičů s vychovatelkami ve školní družině jako velmi podstatnou. 56 respondentů poté podstatnou a 3 respondenti uvedli, že spolupráce mezi rodiči a vychovatelkami je nepodstatná. Žádný z respondentů neuvedl, že spolupráce rodičů s vychovatelkami je velmi nepodstatná, proto tato odpověď nebyla použita při zpracování analýzy této otázky.

Graf 3 – Otázka č. 4 – Spolupráce rodičů s vychovatelkami ve školní družině je:

Otázka č. 4 se zabývala spoluprací rodičů a vychovatelek ve školní družině. Z výše uvedeného grafu č. 3 můžeme vyčíst následující informace: 53 % respondentů uvedlo, že spolupráce s vychovatelkami je pro ně podstatná. 44 % respondentů označilo spolupráci jako velmi podstatnou. Pro 3 % respondentů je spolupráce s vychovatelkami nepodstatná.

Otázka č. 5 – Při jaké příležitosti je spolupráce důležitá? Otázka č. 5 měla otevřenou odpověď, pro přehledné zpracování výsledků jsme zvolili znázornění odpovědí v následující tabulce.

Škála	Pozorovaná četnost
Pořádané akce	14
Organizace času	12
Problémové chování	11
Chování dítěte	9
Při všech příležitostech	9
Zájmové aktivity a projev dítěte	6
Řešení konfliktů	5
Kontrola docházky	4
Neuvedeno	27

Tabulka 4 – Otázka č. 5 - Při jaké příležitosti je spolupráce důležitá?

U otázky č. 5 – Při jaké příležitosti je spolupráce důležitá? 14 respondentů uvedlo, že spolupráce je důležitá při pořádaných akcí školní družiny, mezi které nejčastěji uváděli: besídky, jarmarky, výlety, karnevaly. Pro 12 respondentů je spolupráce důležitá v oblasti organizace času u dítěte, a to v režimu dne, vyzvedávání dítěte ve školní družině a všeobecné

informace o dítěti. 11 respondentů vidí důležitost v oblasti řešení problémového chování u dětí (šikana, výchovné problémy). 9 respondentů poté uvedlo pouze chování dítěte, které nebylo nijak specifikované, takže jej nemůžeme zařadit mezi problémové chování, může se jednat např. o chování dítěte v kolektivu, zapojení se do kolektivu. Dalších 9 respondentů uvedlo, že spolupráce je důležitá při všech příležitostech, tato formulace je velmi obecná, zařadili jsme zde i odpovědi každý den, různé záležitosti během školního roku, všechny oblasti týkající se dítěte. Spolupráce v oblasti zájmových aktivit dětí je důležitá pro 6 respondentů. 5 respondentů považuje spolupráci s vychovatelkami důležitou při řešení konfliktů nebo problémů a 4 respondenti při kontrole docházky u dětí. Následující odpovědi jsme do tabulky neuváděli, neboť se vyskytovali pouze po jedné, jedná se o odpovědi: nevím; zdravotní stav; materiální podpora ze strany rodičů; kolektivní; spolupráce s dítětem a jeho socializace; domluva o dítěti; dle potřeb; sociální; vychovatelky by měli znát názor rodičů na potřeby dětí; dohled nad dítětem; třisměrná důvěra (vychovatelka – dítě – rodiče). U 27 dotazníků nebyla uvedena odpověď na tuto otázku.

Otázka č. 6 – Zapojujete se nebo byste se chtěli zapojit do aktivit školní družiny společně s vašimi dětmi?

Stanovení statistických hypotéz

H₀ – Mezi četnostmi odpovědí respondentů týkající se zapojení nebo případného zapojení se v budoucnosti do aktivit pořádané školní družinou neexistuje statisticky významný rozdíl.

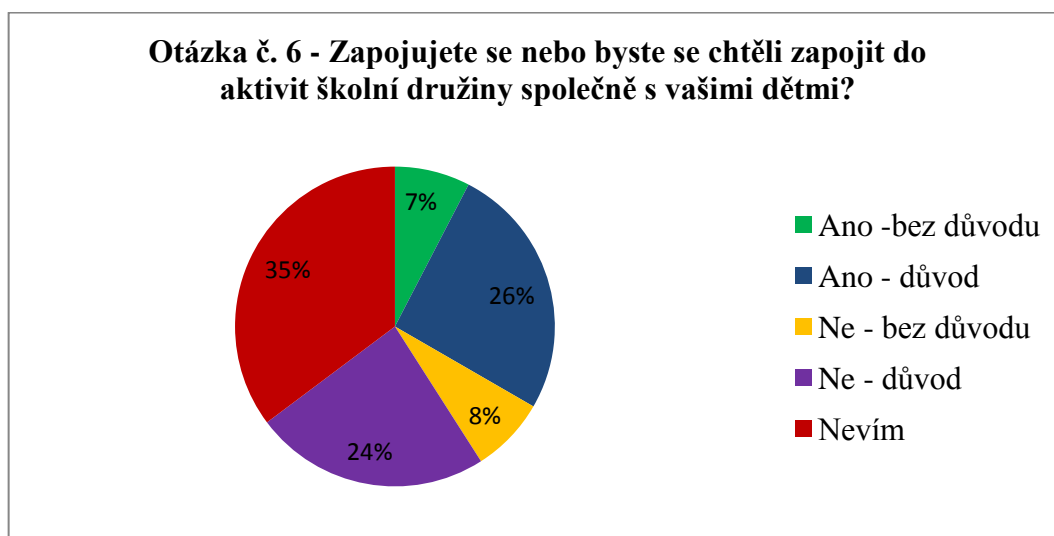
H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů týkající se zapojení nebo případného zapojení se v budoucnosti do aktivit pořádané školní družinou, existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Ano, doplňte důvod	35	35	0
Ne, doplňte důvod	33	35	0,1
Nevím	37	35	0,1
Σ	105	105	0,2

Tabulka 5 – Otázka č. 6 - Zapojujete se nebo byste se chtěli zapojit do aktivit školní družiny společně s vašimi dětmi?

$$\chi^2 = 0,2 < \chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Z výše uvedeného vztahu zamítáme H_A a přijímáme H_0 , kdy mezi četnostmi odpovědí respondentů týkající se zapojení nebo případného zapojení se v budoucnosti do aktivit pořádané školní družinou neexistuje statisticky významný rozdíl. U otázky č. 6 byla pozorovaná četnost 105 respondentů. Jeden z respondentů uvedl, že do aktivit se zapojuje podle časových možností a druhu pořádané aktivity. Dalších 35 respondentů se do aktivit zapojuje nebo by se chtělo zapojit, 33 respondentů se nezapojuje a ani by se zapojit nechtěli a 37 respondentů neví, zdali by se chtěli zapojit do aktivit školní družiny.

Graf 4 – Otázka č. 6 - Zapojujete se nebo byste se chtěli zapojit do aktivit školní družiny společně s vašimi dětmi?

Z výše uvedeného grafu můžeme vyčíst, že u otázky č. 6 – zapojujete se nebo byste se chtěli zapojit do aktivit školní družiny společně s vašimi dětmi, respondenti odpovídali následovně. 7 % respondentů odpovědělo, že se do aktivit zapojuje, ale nevedli důvod. 8 % respondentů označili ne, ale také nevedli důvod, jejich zapojení. 35 % respondentů označilo odpověď c) nevím. Dalších 26 % respondentů odpovědělo ano, a jako důvod uváděli následující: pokud je možnost tak ano; dle časových možností; upevnění vztahu a komunikace; účastním se, když mě požádá vychovatelka; společný čas dítětem; z důvodu zajímavosti; je to pro nás zajímavé; chci být v „obrazce“; ano, chtěla bych se zapojit, ale není mnoho příležitostí; podpora činností dětí; účastním se jen slavnostních akcí; možnost poznání kamarádů mých dětí; společná činnost je přínosná ve vztazích zúčastněných osob. A 24 % respondentů uvedlo, že se aktivit neúčastní z následujících důvodů: z časových důvodů; pracovní doby; nemám čas na aktivity pořádané ŠD; časový vytíženost; aktivity

s dítětem pořádá celá rodina; 4 dětí, dům zahrada; v ŠD nejsou společné akce dětí a rodičů; aktivity jsou hned po obědě, jsem v práci.

Otázka č. 7 – Pořádání společných akcí se školní družinou je pro Vás.

Stanovení statistických hypotéz

H_0 – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na podstatu pořádání společných akcí se školní družinou neexistuje statisticky významný rozdíl.

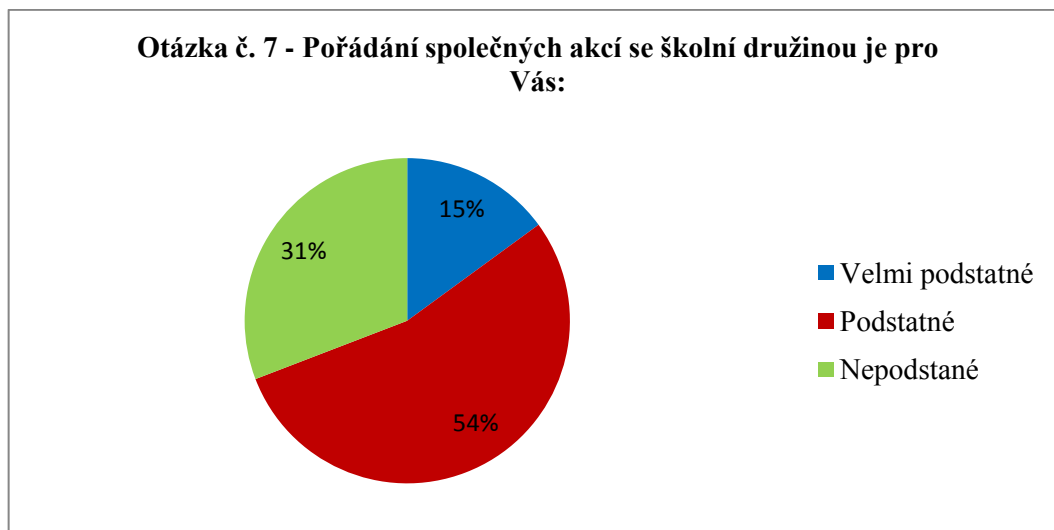
H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na podstatu pořádání společných akcí se školní družinou existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Velmi podstatné	16	35,66	10,84
Podstatné	58	35,66	13,99
Nepodstatné	33	35,66	0,20
Σ	107	107	25,03

Tabulka 6 – Otázka č. 7 - Pořádání společných akcí se školní družinou je pro Vás.

$$\chi^2 = 25,03 > \chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Z výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 , přijímáme H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na podstatu pořádání společných akcí se školní družinou existuje statisticky významný rozdíl. Celková pozorovaná četnost respondentů je 107, z důvodu odpovědi jednoho respondenta, který zvolil dvě možnosti, a to že pokud jsou akce pořádané tak jsou pro něho podstatné, pokud tyto akce pořádané nejsou, tak pro něj nejsou podstatné. Pro dalších 16 respondentů je pořádní akcí velmi podstatné. 58 respondentů uvedlo, že pořádání akcí je podstatné a 33 respondentů považuje pořádání akcí za nepodstatné. Žádný z respondentů nepovažuje pořádní akcí za velmi nepodstatné.

Graf 5 – Otázka č. 7 - Pořádání společenských akcí se školní družinou je pro Vás.

Z výše uvedeného grafu č. 7, který znázorňuje podstatu pořádání společenských akcí se školní družinou z pohledu respondentů, 54 % uvedlo, že pořádání akcí je podstatné. 31 % označilo odpověď nepodstatné. Pro 15 % respondentů je pořádání akcí velmi podstatné a žádný z respondentů neuvedl, že by pořádání akcí pro něj bylo velmi nepodstatné.

Otázka č. 8 – Účastnili jste se takové aktivity, uveďte jaké.

Škála	Pozorovaná četnost
Besídka	12
Maškarní bál	11
Drakiáda	9
Jarmark	6
Táborák	5
Dílny	5
Halloween	4
Čarodějnice	4
Adventní kavárna	4
Výlet	3

Tabulka 7 – Otázka č. 8- Účastnili jste se takové aktivity – pořádané akce

Otázka č. 8 byla otevřená položka. Mezi nejčastější odpovědi (79) patří především akce pořádané školní družinou, pro přehlednější znázornění těchto akcí jsme vytvořili tabulku uvedenou výše. Dalších 23 respondentů zde uvedlo, odpověď „ne“. Pro zajímavost jsme tyto respondenty rozdělili v návaznosti na předchozí otázku č. 7 – pořádání společenských

akcí se školní družinou je pro Vás - na ty které uvedli, že je pořádání akcí pro ně podstatné, ale žádné aktivity se neúčastnili, a to 11 respondentů a 12 respondentů, pro které je pořádání akcí nepodstatné a uvedli ne. Další 2 respondenti uvedli, že se neúčastnili zatím žádné aktivity a 1 respondent si nepamatuje, jaké aktivity se účastnil. 28 respondentů neuvedlo, jestli se nějaké aktivity účastnilo. Mezi nejčastější akce pořádané školní družinou, kterých se účastnili respondenti, patří akce uvedené v tabulce č. 7. Respondenti uváděli i další akce, které jsme ale pro nízký počet neuváděli do tabulky, a to: pexesiáda, citadela, společenské odpoledne, sv. Martin, den matek, ukončení školního roku, čarovný les, lampionový průvod, dětský den, akademie. Další respondenti se účastnili aktivity prostřednictvím organizace a přípravy popřípadě na požádání vychovatelky.

5.2 Analýza dat – Výchovní funkce

Otázka č. 9 – Vzdělání vychovatelek ve školní družině je pro Vás.

Stanovení statistických hypotéz

H₀ – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na vzdělání vychovatelek ve školní družině neexistuje statisticky významný rozdíl.

H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na vzdělání vychovatelek ve školní družině, existuje statisticky významný rozdíl.

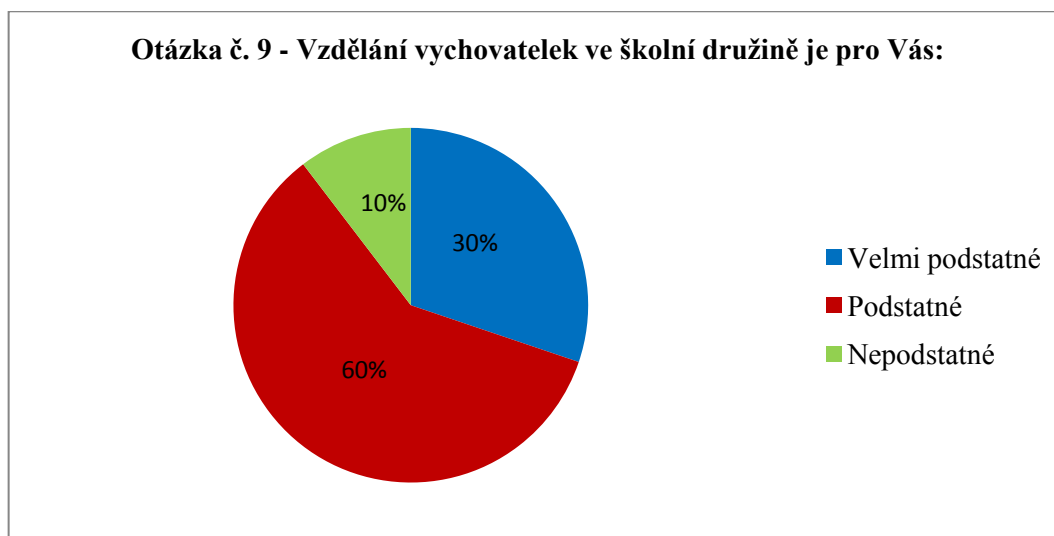
Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Velmi podstatné	32	35,33	0,31
Podstatné	63	35,33	21,67
Nepodstatné	11	35,33	16,75
Σ	106	106	38,73

Tabulka 8 – Otázka č. 9 - Vzdělání vychovatelek ve školní družině je pro Vás.

$$\chi^2 = 38,73 > \chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H₀ a přijímáme H_A, kdy mezi odpověďmi respondentů na vzdělání vychovatelek ve školní družině existuje statisticky významný rozdíl. 32 respondentů považuje vzdělání za velmi podstatné, 63 respondentů za podstatné,

11 respondentů za nepodstatné a žádný z respondentů nepovažuje vzdělání za velmi nepodstatné.

Graf 6 – Otázka č. 9 - Vzdělání vychovatelek ve školní družině je pro Vás.

Z výše uvedeného grafu zobrazující otázku č. 9 – vzdělání vychovatelek ve školní družině je pro Vás. Můžeme vyčíst, že pro 60 % respondentů je vzdělání vychovatelek podstatné. 30 % respondentů vnímá vzdělání vychovatelek jako velmi podstatné. Nepodstatné je vzdělání pro 10 % respondentů a žádný z respondentů nevedl, že by vzdělání vychovatelek bylo pro něj velmi nepodstatné.

Otázka č. 10 – S působením vychovatelek na vaše dítě jste.

Stanovení statistických hypotéz

H₀ – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na názor týkající se působení vychovatelek na děti respondentů neexistuje statisticky významný rozdíl.

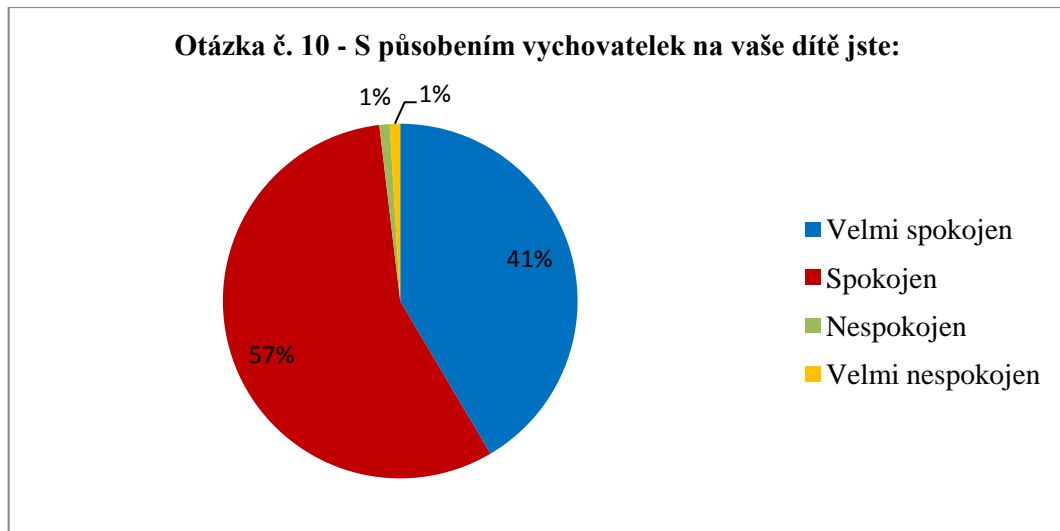
H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na názor týkající se působení vychovatelek na děti respondentů, existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Velmi spokojen	44	26,5	11,56
Spokojen	60	26,5	42,35
Nespokojen	1	26,5	24,54
Velmi nespokojen	1	26,5	24,54
Σ	106	106	102,99

Tabulka 9 – Otázka č. 10 - S působením vychovatelek na vaše dítě jste.

$$\chi^2 = 102,99 > \chi^2_{0,05}(3) = 7,815$$

Z výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a přijímáme H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na názor týkající se působení vychovatelek na děti respondentů existuje statisticky významný rozdíl. 44 respondentů je s působením vychovatelek velmi spokojeno, 60 respondentů je spokojeno, 1 respondent je nespokojen s působením vychovatelek a 1 respondent je velmi nespokojen.

Graf 7 – Otázka č. 10 - S působením vychovatelek na vaše dítě jste.

Z výše uvedeného grafického znázornění otázky č. 10 – s působením vychovatelek na vaše dítě jste. Odpovědělo 57 % respondentů, že je spokojeno. 41 % respondentů je velmi spokojeno s působením vychovatelek. Další jeden respondent je nespokojen a jeden je velmi nespokojen. Respondenti také uváděli, že záleží na určité vychovatelce, protože ve školních družinách jsou vychovatelky velmi dobré, ale i velmi špatné.

Otázka č. 11 – Mělo by být dítě ve školní družině hodnoceno?

Stanovení statistických hypotéz

H_0 – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na názor zdali by mělo být dítě ve školní družině hodnoceno, neexistuje statisticky významný rozdíl.

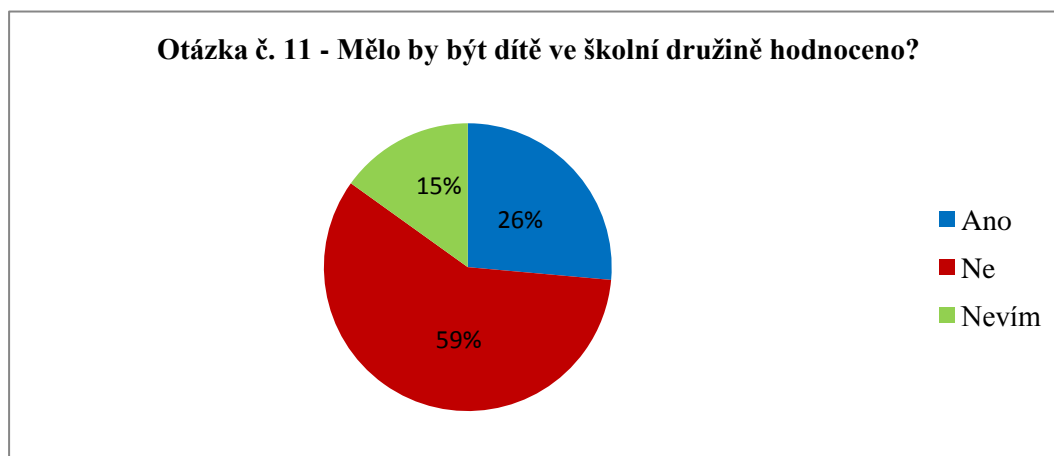
H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na názor zdali by mělo být dítě ve školní družině hodnoceno, existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Ano	28	35,33	1,52
Ne	62	35,33	20,13
Nevím	16	35,33	10,58
Σ	106	106	32,23

Tabulka 10 – Otázka č. 11 - Mělo by být dítě ve školní družině hodnoceno?

$$\chi^2 = 32,23 > \chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Z výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a přijímáme H_A , kde mezi odpověďmi respondentů na názor zdali by mělo být dítě ve školní družině hodnoceno, existuje statisticky významný rozdíl. 28 respondentů se ztotožňuje s názorem, že by dítě mělo být ve školní družině hodnoceno, 62 respondentů nikoli a 16 respondentů označilo odpověď neví.

Graf 8 - Otázka č. 11 - Mělo by být dítě ve školní družině hodnoceno?

Z výše uvedeného grafu otázky č. 11, zdali by mělo být dítě ve školní družině hodnoceno, odpovědělo 59 % respondentů, že by dítě nemělo být hodnoceno. 26 % si myslí, že by dítě ve školní družině být hodnoceno mělo, respondenti, kteří odpověděli ano, dále uváděli, že by dítě mělo být hodnoceno především motivačně a důležitá je taky forma hodnocení. A 15 % respondentů neví, zda by mělo být dítě ve školní družině hodnoceno.

Otázka č. 12 – Je vaše dítě ve školní družině hodnoceno?**Stanovení statistických hypotéz**

H₀ – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na hodnocení dětí ve školní družině neexistuje statisticky významný rozdíl.

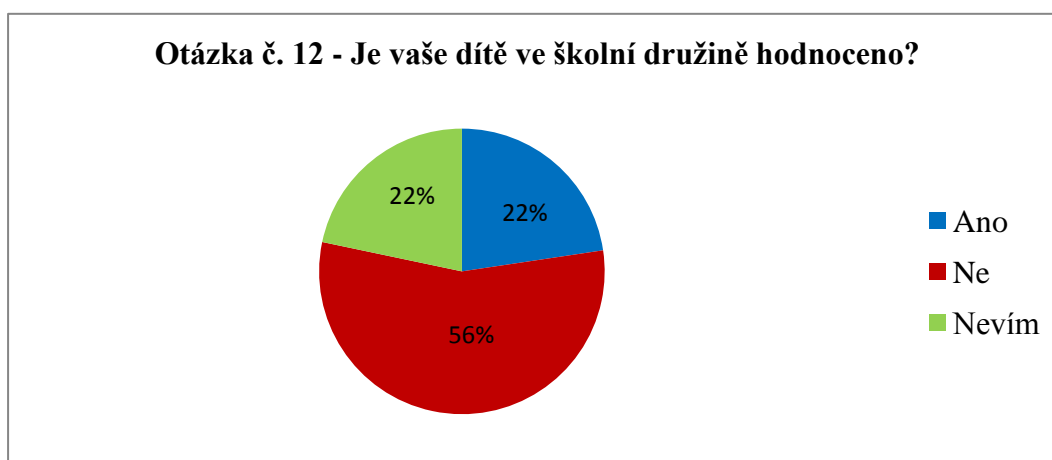
H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na hodnocení dětí ve školní družině existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Ano	24	35,33	3,63
Ne	59	35,33	15,86
Nevím	23	35,33	4,03
Σ	106	106	23,52

Tabulka 11 – Otázka č. 12 - Je vaše dítě ve školní družině hodnoceno?

$$\chi^2 = 23,52 > \chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Z výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a přijímáme H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na hodnocení dětí ve školní družině existuje statisticky významný rozdíl. 24 respondentů uvedlo, že jejich děti jsou ve školní družině hodnoceny, 59 respondentů odpovědělo, že jejich děti nejsou hodnoceny a 23 respondentů neví, zdali jsou jejich děti hodnoceny.

Graf 9 - Otázka č. 12 - Je vaše dítě ve školní družině hodnoceno?

Z výše uvedeného grafického znázornění u otázky č. 12 můžeme vyčíst následující informace: 56 % respondentů označilo, že jejich dítě hodnoceno ve školní družině není, 22 % odpovědělo ano, jejich dítě je hodnoceno, u této odpovědi se někteří respondenti souhlasí s pochvalou, jako zpětnou vazbu pro děti na činnosti, které dělají. A 22 % neví, jestli je jejich dítě ve školní družině hodnoceno.

Otázka č. 13 – Souhlasíte s hodnocením?

Stanovení statistických hypotéz

H_0 – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na souhlas s hodnocením neexistuje statisticky významný rozdíl.

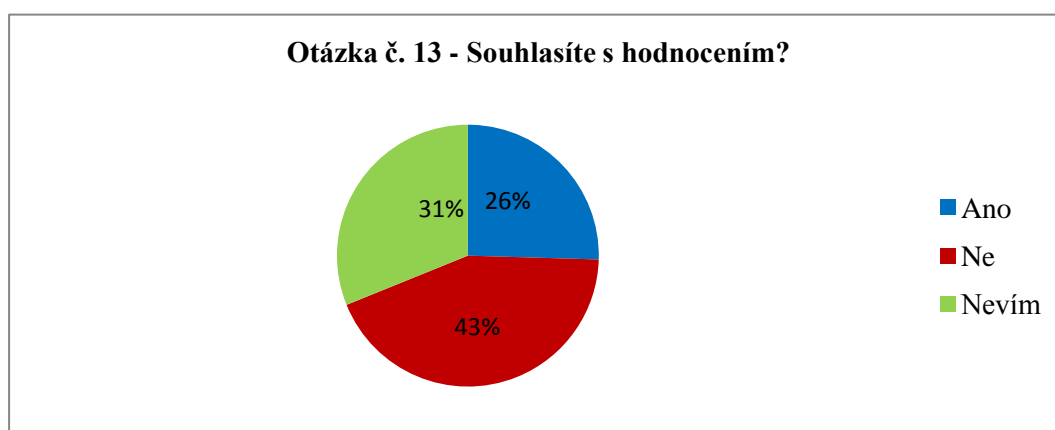
H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na souhlas s hodnocením existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Ano	27	35,33	1,96
Ne	46	35,33	3,22
Nevím	33	35,33	0,15
Σ	106	106	5,33

Tabulka 12 – Otázka č. 13 – Souhlasíte s hodnocením?

$$\chi^2 = 5,33 < \chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Z výše uvedeného vztahu zamítáme H_a , přijímáme H_0 , kdy mezi četnostmi odpovědí respondentů na souhlas s hodnocením neexistuje statisticky významný rozdíl. 27 respondentů souhlasí s hodnocením, 46 respondentů nesouhlasí a 33 respondentů označilo odpověď neví.

Graf 10 – Otázka č. 13 – Souhlasíte s hodnocením?

Z výše uvedeného grafu č. 10 u otázky č. 13 – Souhlasíte s hodnocením? 43 % respondentů s hodnocením ve školní družině nesouhlasí, 31 % respondentů neví, zdali s hodnocením souhlasí a 26 % s hodnocením plně souhlasí. Někteří respondenti u odpovědi ano uváděli, že s hodnocením nemají problém a velmi přínosná je pochvala, která děti povzbuzuje a motivuje.

5.3 Analýza dat – Vzdělávací funkce

Otázka č. 14 – Jaký je Váš názor na psaní domácích úkolů ve školní družině?

Stanovení statistických hypotéz

H_0 – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na názor týkající se psaní domácích úkolů ve školní družině neexistuje statisticky významný rozdíl.

H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na názor týkající se psaní domácích úkolů ve školní družině existuje statisticky významný rozdíl.

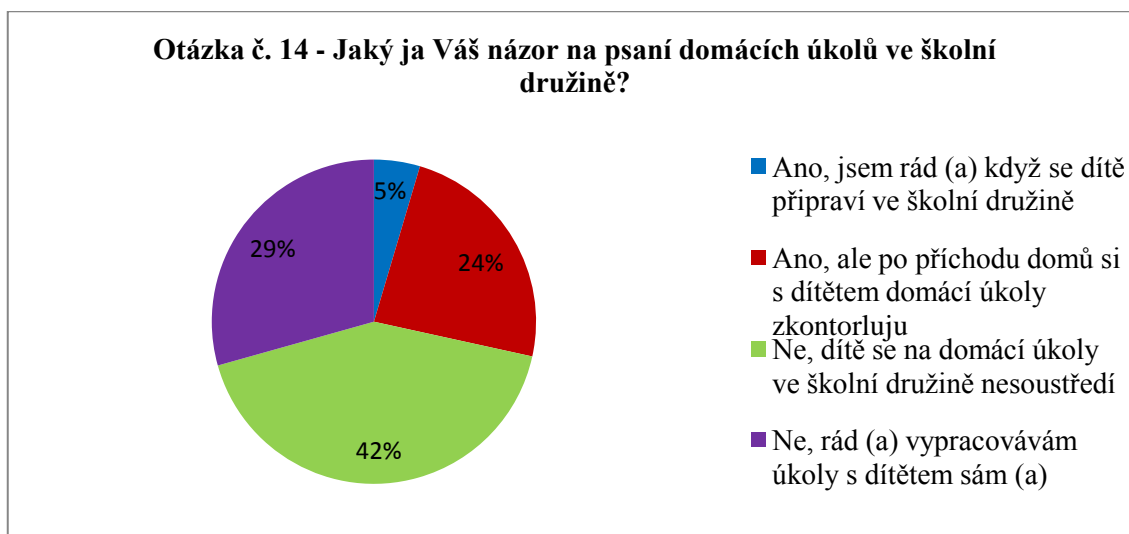
Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Ano, jsem rád (a), když se dítě připraví ve školní družině	5	27,25	18,17
Ano, ale po příchodu domů si s dítětem domácí úkoly zkontroluju	26	27,25	0,06
Ne, dítě se na domácí úkoly ve školní družině nesoustředí	46	27,25	12,90
Ne, rád (a) vypracovávám úkoly s dítětem sám (a)	32	27,25	0,83
Σ	109	109	31,96

Tabulka 13 – Otázka č. 14 – Jaký je Váš názor na psaní domácích úkolů ve školní družině?

$$\chi^2 = 31,96 > \chi^2_{0,05}(3) = 7,815$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 , přijímáme H_A , kdy mezi četnostmi odpovědí respondentů na názor týkající se psaní domácích úkolů ve školní družině existuje statisticky významný rozdíl. U otázky č. 14 jsme zaznamenali větší počet pozorované četnosti z důvodu výběru více odpovědí. 5 respondentů je rádo, když se dítě připraví ve školní družině, 26 respondentů odpovědělo, že ano, ale po příchodu domů si s dítětem domácí

úkoly zkontrolují. 46 respondentů nesouhlasí s psaním domácích úkolů ve školní družině, protože se dítě nesoustředí a 32 respondentů vypracovává domácí úkoly s dítětem sami.

Graf 11 – Otázka č. 14 – Jaký je Váš názor na psaní domácích úkolů ve školní družině?

Z následujícího grafického znázornění u otázky č. 14, můžeme vyčíst, že 42 % respondentů se přiklání k nevypracovávání domácích úkolů ve školní družině z důvodu nesoustředění dítěte. 29 % respondentů si rádo vypracovává úkoly s dítětem samo, někteří respondenti uvedli, že neradi, ale úkoly s dítětem vypracovávají. 24 % respondentů souhlasí s vypracováním úkolů ve školní družině, ale po příchodu domů si s dítětem domácí úkoly zkontrolují. U některých respondentů jsme zaznamenali, že by byli rádi pro tuto formu vypracování domácích úkolů a následné domácí kontrole, ale děti si ve školní družině domácí úkoly nevypracovávají (není možnost). Pokud ano tak jen v nutných případech. A 5 % respondentů je rádo, když se dítě připraví na další den ve školní družině.

Otázka č. 15 – Píše vaše dítě ve školní družině domácí úkoly?**Stanovení statistických hypotéz**

H₀ – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na psaní domácích úkolů jejich dítěte ve školní družině neexistuje statisticky významný rozdíl.

H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na psaní domácích úkolů jejich dítěte ve školní družině existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Ano	16	53	25,83
Ne	90	53	25,83
Σ	106	106	51,66

Tabulka 14 – Otázka č. 15 – Píše vaše dítě ve školní družině domácí úkoly?

$$\chi^2 = 51,66 > \chi^2_{0,05}(1) = 3,841$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H₀, přijímáme H_A, kdy mezi četnostmi odpovědí respondentů na psaní domácích úkolů jejich dítěte ve školní družině existuje statisticky významný rozdíl. 16 respondentů uvedlo, že dítě píše ve školní družině domácí úkoly a 90 respondentů označilo odpověď ne.

Graf 12 – Otázka č. 15 – Píše vaše dítě ve školní družině domácí úkoly?

Z výše uvedeného grafu č. 12 můžeme vyčíst, že většina, a to 85 % respondentů uvedlo, že jejich dítě nepíše domácí úkoly ve školní družině a 15 % respondentů uvedlo, že jejich dítě píše domácí úkoly ve školní družině.

Otázka č. 16 – Jakou formou by se vychovatelky měly věnovat procvičování učiva?**Stanovení statistických hypotéz**

H₀ – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na formu procvičování učiva neexistuje statisticky významný rozdíl.

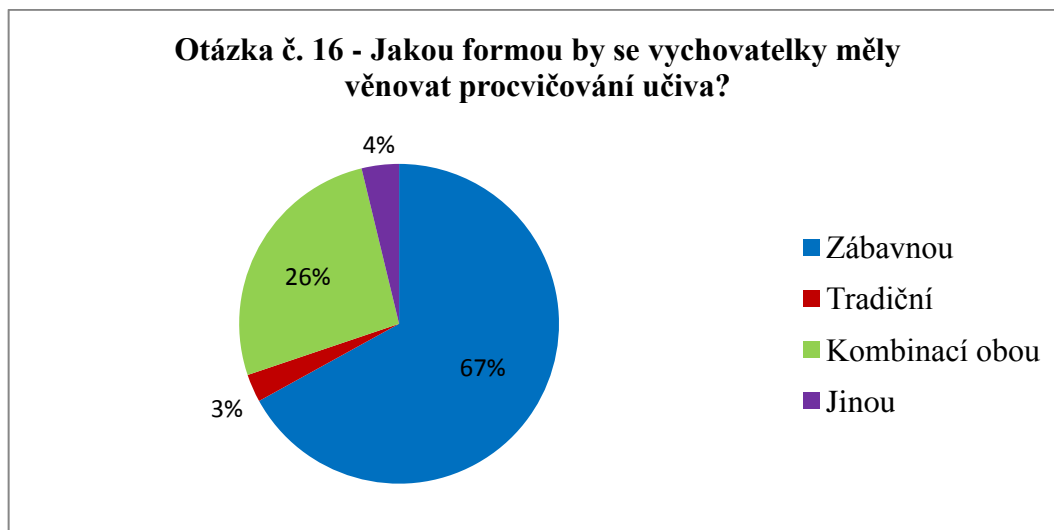
H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na formu procvičování učiva existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Zábavnou	71	26,5	74,73
Tradiční	3	26,5	20,84
Kombinací obou	28	26,5	0,08
Jinou	4	26,5	19,10
Σ	106	106	114,75

Tabulka 15 – Otázka č. 16 – Jakou formou by se vychovatelky měly věnovat procvičování učiva?

$$\chi^2 = 114,75 > \chi^2_{0,05}(3) = 7,815$$

Na základě výše uvedené vztahu zamítáme H_0 a přijímáme H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na formu procvičování učiva existuje statisticky významný rozdíl. 71 respondentů je pro zábavnou formu procvičování učiva, 3 respondenti jsou pro tradiční formu procvičování učiva, 28 respondentů pro kombinací obou forem (zábavná, tradiční) a 4 respondenti uvedli jinou odpověď, z toho jeden respondent uvedl respektive jakoukoliv formu procvičování učiva, dle jeho názoru jde spíše o lidi než o formu. 2 respondenti si myslí, že by vychovatelky neměly procvičovat s dětmi učivo a děti by ve školní družině neměly dělat domácí úkoly. A jeden respondent uvedl, že vychovatelky by měly vybírat formy dle potřeby.

Graf 13 – Otázka č. 16 – Jakou formou by se vychovatelky měly věnovat procvičování učiva?

Z výše uvedeného grafu č. 13 můžeme vyčíst, že 67 % respondentů je pro to, aby vychovatelky ve školní družině využívaly zábavnou formu pro procvičování učiva. 26 % respondentů je pro kombinaci forem tradiční a zábavné při procvičování učiva. 3 % respondentů jsou pro tradiční formu u procvičování učiva a 3 % respondentů zvolili jinou odpověď.

Otázka č. 17 – Prostřednictvím čeho?

Stanovení statistických hypotéz

H_0 – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na názor prostřednictvím čeho by se vychovatelky měly věnovat procvičování učiva, neexistuje statisticky významný rozdíl.

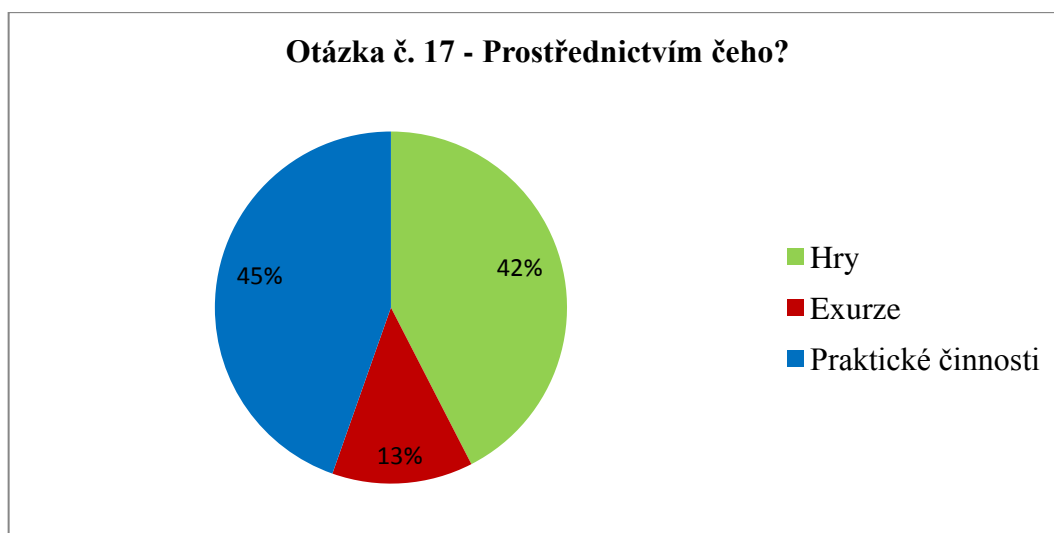
H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na názor prostřednictvím čeho by se vychovatelky měly věnovat procvičování učiva, existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Hry	59	46,33	3,46
Exkurze	18	46,33	17,32
Praktické činnosti (vycházky, posluchové činnosti, práce s knihou, časopisy, atd.)	62	46,33	5,30
Σ	139	139	26,08

Tabulka 16 - Otázka č. 17 – Prostřednictvím čeho?

$$\chi^2 = 26,08 > \chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a přijímáme H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na názor prostřednictvím čeho by se vychovatelky měly věnovat procvičování učiva, existuje statisticky významný rozdíl. 59 respondentů považuje za vhodné, aby vychovatelky využili her pro procvičování učiva, 18 respondentů se přiklání k exkurzím a 62 respondentů označilo praktické činnosti. Pozorovaná četnost je zvýšená z důvodu možnosti označení více odpovědí. Jeden z respondentů uvedl již v předchozí otázce, že forma nerozhoduje a u této otázky odpovídá, že není rozhodující, prostřednictvím čeho se procvičování učiva uskutečňuje. U jednoho z respondentů jsme nezískali odpověď na tuto otázku, jelikož v předchozí otázce odpověděl, že by se dítě ve školní družině nemělo věnovat procvičování učiva žádnou formou.

Graf 14 – Otázka č. 17 – Prostřednictvím čeho?

Z výše uvedeného grafu č. 14 u otázky č. 17 – prostřednictvím čeho by se vychovatelky měly věnovat procvičování učiva, 45 % respondentů označilo praktické činnosti, mezi které můžeme zařadit vycházky, poslechové činnosti, práci s knihou, časopisy a jiné. 42 % respondentů se přiklání k hrám a 13 % respondentů k exkurzím.

5.4 Analýza dat – Zdravotní funkce

Otázka č. 18 – S organizací stravovacího a pitného režimu jsem:

Stanovení statistických hypotéz

H_0 – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na organizaci stravovacího a pitného režimu neexistuje statisticky významný rozdíl.

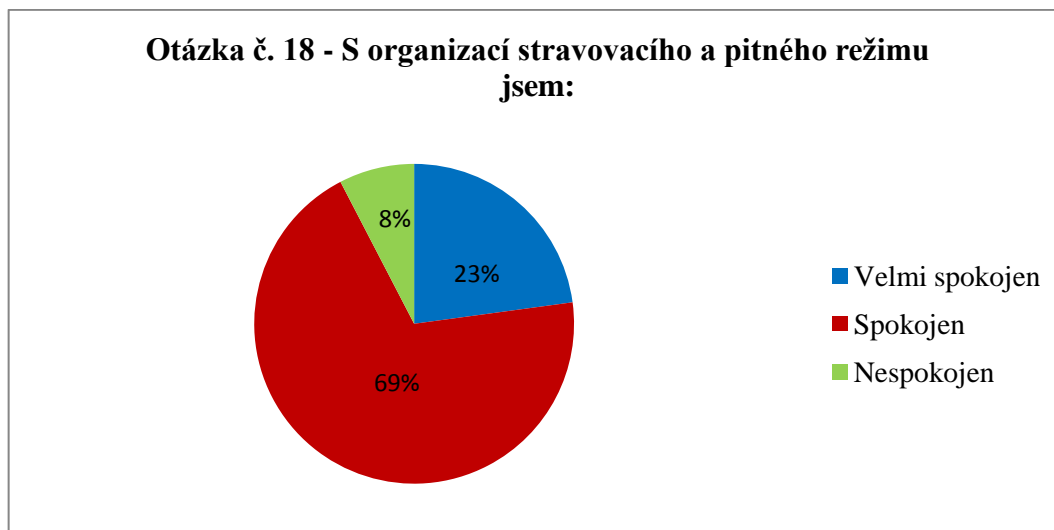
H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na organizaci stravovacího a pitného režimu existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Velmi spokojen	24	35	3,46
Spokojen	73	35	41,26
Nespokojen	8	35	20,83
Σ	105	105	65,55

Tabulka 17 – Otázka č. 18 – S organizací stravovacího a pitného režimu jsem:

$$\chi^2 = 65,55 > \chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a přijímáme H_a , kdy mezi odpověďmi respondentů na organizaci stravovacího a pitného režimu existuje statisticky významný rozdíl. Pozorovaná četnost je 105 respondentů, jelikož jeden z respondentů uvedl, že tuhle problematiku z pohledu rodičů neřeší a v našem výzkumném šetření jsme tuto možnost odpovědi opomenuli. 24 respondentů je s organizací pitného a stravovacího režimu velmi spokojeno, 73 respondentů je spokojeno a 8 respondentů je nespokojeno. Respondenti u této odpovědi také uváděli, že dítě má své vlastní pití případně svačinu a uvítali by, kdyby ve školní družině bylo dostatek čaje kdykoliv k dispozici.

Graf 15 – Otázka č. 18 – S organizací stravovacího a pitného režimu jsem:

Z výše uvedeného grafu č. 15 u otázky č. 18 můžeme vyčíst, že 69 % respondentů je s organizací stravovacího a pitného režimu spokojeno, 23 % respondentů je velmi spokojeno a 8 % je nespokojeno s organizací stravovacího a pitného režimu. Žádný s respondentů nevedl, že by byl velmi nespokojen.

Otázka č. 19 – Mají děti dle vašeho názoru dostatek pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu?

Stanovení statistických hypotéz

H₀ – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na názor týkající se dostatku pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu neexistuje statisticky významný rozdíl.

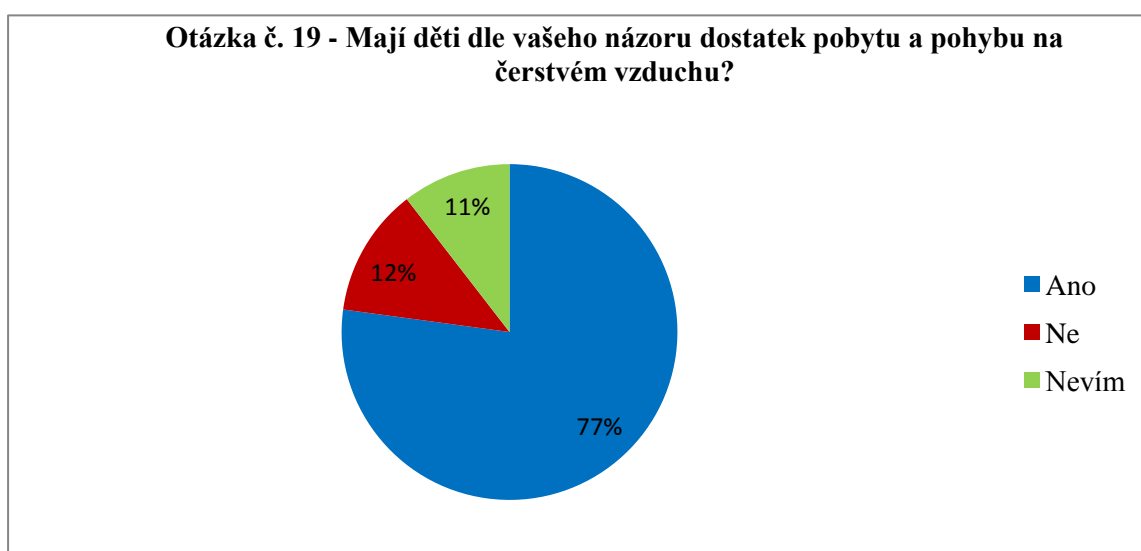
H_A - Mezi četnostmi odpovědí respondentů na názor týkající se dostatku pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Ano	81	35	60,46
Ne	13	35	13,83
Nevím	11	35	16,46
Σ	105	105	90,75

Tabulka 18 – Otázka č. 19 – Mají děti dle vašeho názoru dostatek pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu?

$$\chi^2 = 90,75 > \chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 přijímáme H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na názor týkající se dostatku pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu existuje statisticky významný rozdíl. 81 respondentů si myslí, že děti mají dostatek pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu, 13 respondentů s tím nesouhlasí a 11 respondentů neví. Jeden z respondentů uvedl, že jak kdy děti mají dostatek pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu. Z této odpovědi není jasné, zdali pobyt a pohyb na čerstvém vzduchu omezuje roční období, vychovatelky, režim školní družiny či něco jiného.

Graf 16 – Otázka č. 19 – Mají děti dle vašeho názoru dostatek pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu?

Z grafu č. 15 můžeme vyčíst, že 77 % respondentů se ztotožňuje s názorem, že děti mají dostatek pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu v rámci školní družiny. 12 % s tímto názorem nesouhlasí, podle nich mají děti nedostatek pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu a 11 % neví, jestli děti ve školní družině tráví čas venku, např. na školním hřišti, parku.

5.5 Analýza dat – Odpočinková funkce

Otázka č. 20 – Mají děti ve vaší školní družině místo vyhrazené k odpočinku? Např. spánek po obědě?

Stanovení statistických hypotéz

H₀ – Mezi četnostmi odpovědí na vyhrazené místo k odpočinku ve školní družině neexistuje statisticky významný rozdíl.

H_A – Mezi četnostmi odpovědí na vyhrazené místo k odpočinku ve školní družině existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Ano	24	35,33	3,63
Ne	59	35,33	15,86
Nevím	23	35,33	4,30
Σ	106	106	23,79

Tabulka 19 – Otázka č. 20 – Mají děti ve vaší školní družině vyhrazené místo k odpočinku?

$$\chi^2 = 23,79 > \chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H₀ a přijímáme H_A, kdy mezi odpověďmi na vyhrazené místo k odpočinku ve školní družině existuje statisticky významný rozdíl. 24 respondentů uvedli, že jejich děti mají ve školní družině vyhrazené místo k odpočinku. Za nejčastější místo k odpočinku respondenti uváděli koberec, poté koberec s polštářky, kanape, lehátko, válendu, matraci, gauč, hernu a v neposlední řadě hodina relaxace po obědě. 59 respondentů označilo odpověď b) ne a 23 respondentů neví, jestli děti mají ve školní družině místo vyhrazené k odpočinku.

Graf 17 – Otázka č. 20 – Mají děti ve vaší školní družině místo vyhrazené k odpočinku?

Z výše uvedeného grafu č. 16 můžeme vyčíst, že více než polovina respondentů 56 % uvedli, že jejich děti ve školní družině nemají k dispozici místo vyhrazené k odpočinku. 22 % respondentů odpověděli, že jejich děti mají místo vyhrazené k odpočinku ve školní družině a 22 % neví, jestli ve školní družině takový prostor je.

Otázka č. 21 – Vybavení školní družiny je pro Vás:

Stanovení statistických hypotéz

H_0 – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na vybavení školní družiny neexistuje statisticky významný rozdíl.

H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na vybavení školní družiny existuje statisticky významný rozdíl.

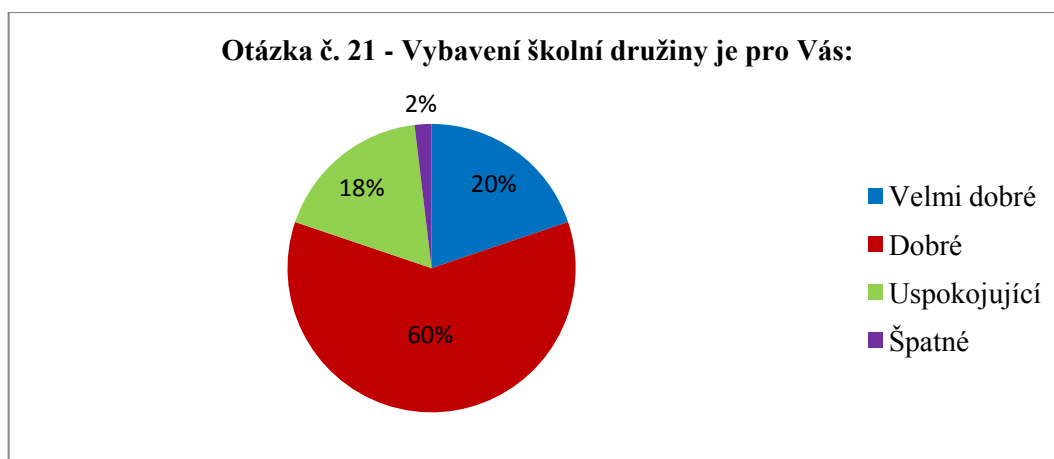
Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Velmi dobré	21	26,5	1,14
Dobré	64	26,5	53,07
Uspokojující	19	26,5	2,12
Špatné	2	26,5	22,65
Σ	106	106	78,98

Tabulka 20 – Otázka č. 21 – Vybavení školní družiny je pro Vás:

$$\chi^2 = 78,98 > \chi^2_{0,05}(3) = 7,815$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a přijímáme H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na vybavení školní družiny existuje statisticky významný rozdíl. 21 respon-

dentů považuje vybavení školní družiny za velmi dobře, 64 respondentů za dobré, 19 respondentů jej považuje za uspokojivé a 2 respondenti vybavení školní družiny považují za špatné. Jeden z respondentů uvedl, že vybavení školní družiny je pro něj dobré i uspokojivé. Jeden respondent nemůže vybavení školní družiny posoudit. Pro žádného z respondentů není vybavení školní družiny velmi špatné.

Graf 18 – Otázka č. 21 – Vybavení školní družiny je pro Vás:

Z výše uvedeného grafické znázornění otázky č. 21, můžeme vyčíst následující informace: Pro 60 % respondentů je vybavení školní družiny dobré, 20 % respondentů považuje vybavení školní družiny za velmi dobré, 18 % za uspokojivé a 2 % respondentů označili vybavení školní družiny za špatné.

Otázka č. 22 – Kterou z následujících činností by mělo dítě ve školní družině převážně vykonávat?

Stanovení statistických hypotéz

H_0 – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na názor, týkající se činnosti, kterou by dítě mělo ve školní družině převážně vykonávat, neexistuje statisticky významný rozdíl.

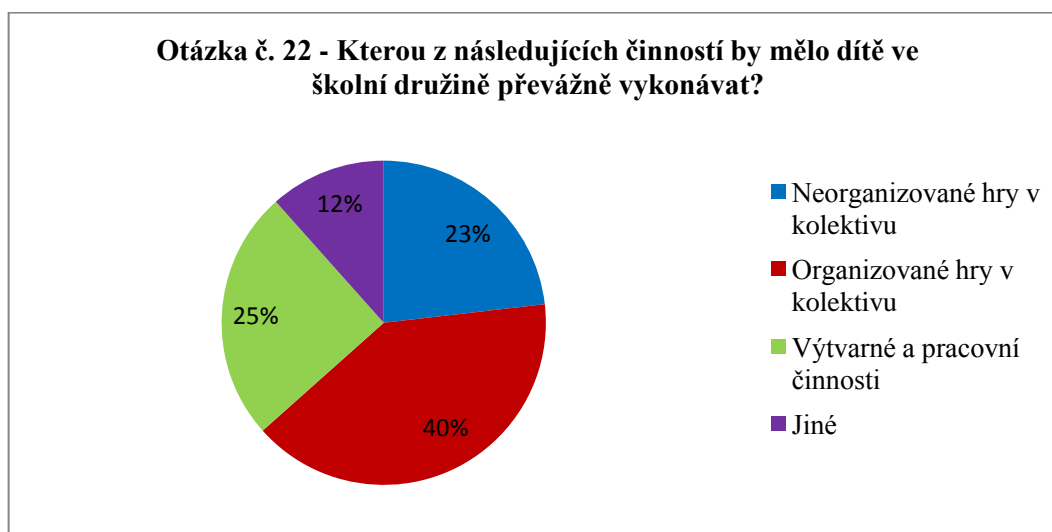
H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na názor, týkající se činnosti, kterou by dítě mělo ve školní družině převážně vykonávat, existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Neorganizované hry v kolektivu	38	41	0,22
Organizované hry v kolektivu	66	41	15,24
Výtvarné a pracovní činnosti	41	41	0
Jiné	19	41	11,8
Σ	164	164	27,26

Tabulka 21- Otázka č. 22 – Kterou z následujících činností by mělo dítě ve školní družině převážně vykonávat?

$$\chi^2 = 27,26 > \chi^2_{0,05}(3) = 7,815$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a přijímáme H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na názor, týkající se činnosti, kterou by dítě mělo ve školní družině převážně vykonávat, existuje statisticky významný rozdíl. Zvýšená pozorovaná četnost u této otázky je z důvodu výběru více odpovědí. 38 respondentů označilo neorganizované hry v kolektivu jako činnost, která by se měla ve školní družině převážně vykonávat, 66 respondentů se přiklání k organizovaným hrám v kolektivu, 41 respondentů považují výtvarné a pracovní činnosti za nejčastější a 19 respondentů uvedlo další jiné činnosti, a to: kombinaci všech 3 nabízených možností; procházky a pobyt na čerstvém vzduchu; hudební a sportovní činnosti; hru na hudební nástroj; plavání; cvičení; komunikativní a jeden z respondentů uvedl, že tuto činnost nechává zcela na vychovatelkách.

Graf 19 – Otázka č. 22 – Kterou z následujících činností by mělo dítě ve školní družině převážně vykonávat?

Z výše uvedeného grafu č. 18, můžeme vyčíst, že 40 % respondentů označilo organizované hry v kolektivu jako činnost, kterou by dítě v rámci školní družiny mělo převážně vykonávat, jedná se tedy o hry organizované vychovatelkami. 25 % respondentů je pro tvořivou činnost, 23 % zvolilo neorganizované hry v kolektivu neboli neřízenou hru s kamarády (vrstevníky) jako převažující činnost dítěte ve školní družině a 12 % by volilo jiné činnosti.

Otázka č. 23 – Jaký je Váš názor na používání televize, PC a další audiovizuální techniky v rámci školní družiny.

Stanovení statistických hypotéz

H_0 – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na používání televize, PC a další audiovizuální techniky ve školní družině neexistuje statisticky významný rozdíl.

H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na používání televize, PC a další audiovizuální techniky ve školní družině existuje statisticky významný rozdíl.

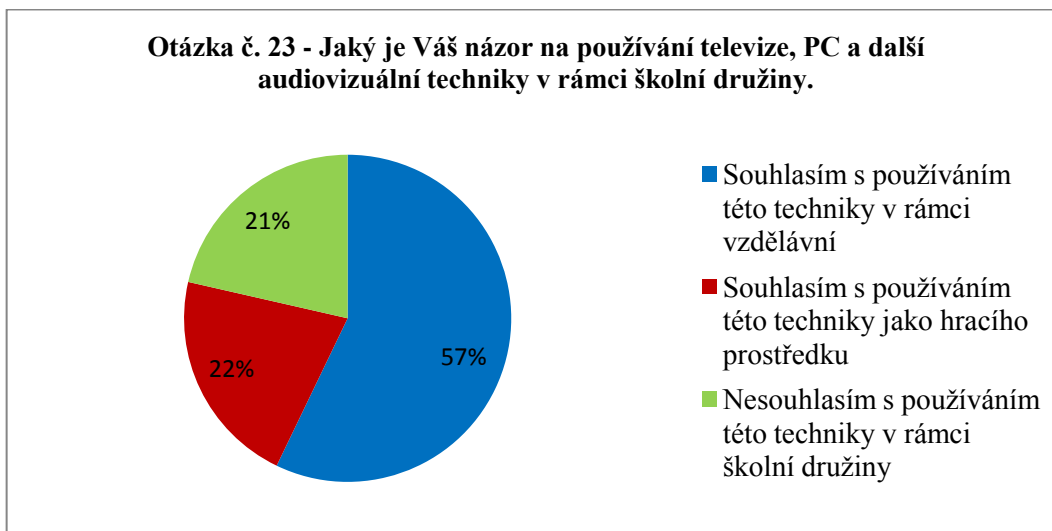
Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Souhlasím s používání této techniky v rámci vzdělávání	64	37,33	19,05
Souhlasím s používáním této techniky jako hracího prostředku	24	37,33	4,76
Nesouhlasím s používáním této techniky v rámci školní družiny	24	37,33	4,76
Σ	112	112	28,57

Tabulka 22 – Otázka č. 23 – Jaký je Váš názor na používání televize, PC a další audiovizuální techniky v rámci školní družiny.

$$\chi^2 = 28,57 > \chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a přijímáme H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na používání televize, PC a další audiovizuální techniky ve školní družině existuje statisticky významný rozdíl. 64 respondentů souhlasí s používáním této techniky v rámci vzdělávání, 24 respondentů souhlasí s využíváním této techniky jako hracího prostředku, někteří respondenti označili obě odpovědi, že souhlasí s touto technikou v rámci vzdělávání i jako hracího prostředku z toho důvodu se nám zvýšila pozorovaná četnost. Respondenti souhlasí s využíváním této techniky, ale měla by být časově omezená a někteří respondenti chtějí být informováni o využití této techniky a domluvit se na používání

s vychovatelkou. 24 respondentů nesouhlasí s používáním této techniky v rámci školní družiny, jeden z těchto respondentů nesouhlasí pouze s televizí, s ostatní technikou souhlasí.

Graf 20 – Otázka č. 23 – Jaký je Váš názor na používání televize, PC a další audiovizuální techniky v rámci školní družiny.

Z grafu č. 19 můžeme vyčíst, že 57 % respondentů souhlasí s používáním televize, PC a další audiovizuální techniky ve školní družině, 22 % souhlasí s touto technikou ve využití jako hracího prostředku a 21 % respondentů s využíváním této techniky ve školní družině nesouhlasí.

5.6 Analýza dat – Preventivní funkce

Otázka č. 24 – Měla by se v rámci školní družiny realizovat primární prevence patologických jevů (šikana, záškoláctví, návykové látky, vandalismus atd.).

Stanovení statistických hypotéz

H_0 – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na realizaci primární prevence patologických jevů v rámci školní družiny neexistuje statisticky významný rozdíl.

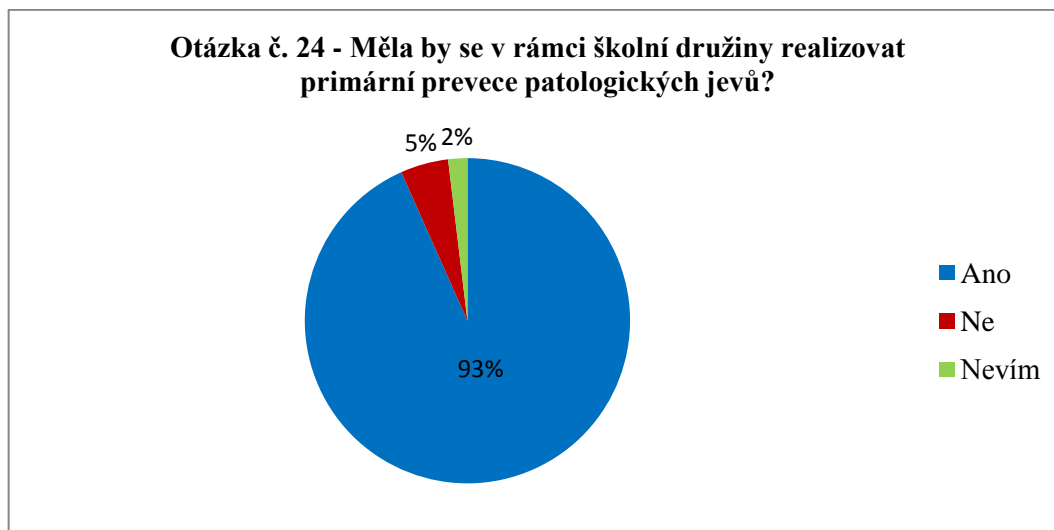
H_A – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na realizaci primární prevence patologických jevů v rámci školní družiny existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Ano	98	35	113,4
Ne	5	35	25,71
Nevím	2	35	31,11
Σ	105	105	170,22

Tabulka 23 – Otázka č. 24 - Měla by realizovat prevence patologických jevů v rámci ŠD

$$\chi^2 = 170,22 > \chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a přijímáme H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na realizaci primární prevence patologických jevů v rámci školní družiny existuje statisticky významný rozdíl. 98 respondentů souhlasí s realizací primární prevence patologických jevů v rámci školní družiny, někteří respondenti také uvedli, že je tato funkce velmi důležitá. 5 respondentů nesouhlasí s realizací této funkce a některý z těchto respondentů uvedl, že primárně by tato prevence měla být ve škole. 2 respondenti neví, zdali by primární prevence patologických jevů měla být realizována ve školní družině. 1 respondent vybral možnosti ano i ne.

Graf 21 – Otázka č. 24 – Měla by se v rámci školní družiny realizovat primární prevence patologických jevů?

Z výše uvedeného grafu č. 20 lze vyčíst, že většina respondentů, a to 93 % souhlasí s realizací primární prevence patologických jevů v rámci školní družiny. 5 % respondentů nesouhlasí s realizací primární prevence patologických jevů v rámci školní družiny a 2 % respondentů neví, zdali by se tato prevence měla realizovat ve školní družině.

Otázka č. 25 – Pokud ano, jakým prostřednictvím by se měla realizovat?

Stanovení statistických hypotéz

H₀ – Mezi četnostmi odpovědí na názor prostřednictvím čeho by se primární měla prevence patologických jevů realizovat, neexistuje statisticky významný rozdíl.

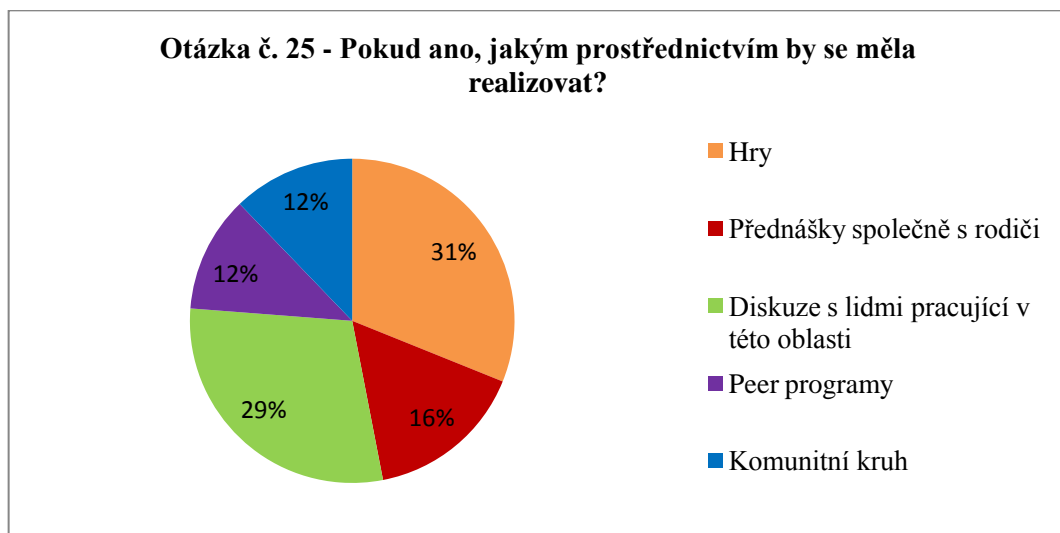
H_A - Mezi četnostmi odpovědí na názor prostřednictvím čeho by se primární měla prevence patologických jevů realizovat, existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Hry	51	32,8	10,1
Přednášky společně s rodiči	26	32,8	1,41
Diskuze s lidmi pracující v této oblasti	48	32,8	7,04
Peer programy (vrstevnické programy)	19	32,8	5,80
Komunitní kruh	20	32,8	4,99
Σ	164	164	29,34

Tabulka 24 – Otázka č. 25 – Pokud ano, jakým prostřednictvím by se měla realizovat?

$$\chi^2 = 29,34 > \chi^2_{0,05}(4) = 9,488$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a přijímáme H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na názor prostřednictvím čeho by se primární měla prevence patologických jevů realizovat, existuje statisticky významný rozdíl. Pozorovaná četnost je 164 odpovědí respondentů, z důvodu volby více odpovědí. Z toho 51 respondentů označilo hru jako prostředek pro realizaci primární prevence patologických jevů, 26 respondentů je pro přednášky realizované společně s rodiči, 48 respondentů poté pro diskuze s lidmi pracující v téhle oblasti, 19 respondentů zvolilo peer programy a 20 respondentů označilo jako ideální prostředek pro realizaci primární prevence patologických jevů komunitní kruh. Jeden z respondentů poznamenal, že forma prostřednictvím čeho se realizuje primární prevence patologických jevů není rozhodující.

Graf 22 – Otázka č. 25 – Pokud ano, jakým prostřednictvím by se měla realizovat?

Z následujícího grafu č. 25 můžeme vyčíst, že 31 % respondentů zvolilo hru jako prostředek pro realizaci primární prevence patologických jevů, 29 % respondentů označilo diskuzi s lidmi pracující v této oblasti. 16 % souhlasí s přednáškami, které by byly realizovány v rámci primární prevence patologických jevů společně s rodiči. 12 % poté označilo komunitní kruh, jako prostředek pro realizaci primární prevence patologických jevů a posledních 12 % respondentů souhlasí s peer programy.

Otázka č. 26 – Kterému tématu by vychovatelky měly věnovat největší pozornost?**Stanovení statistických hypotéz**

H₀ – Mezi četnostmi odpovědí respondentů na téma, kterému by vychovatelky měl věnovat největší pozornost, neexistuje statisticky významný rozdíl.

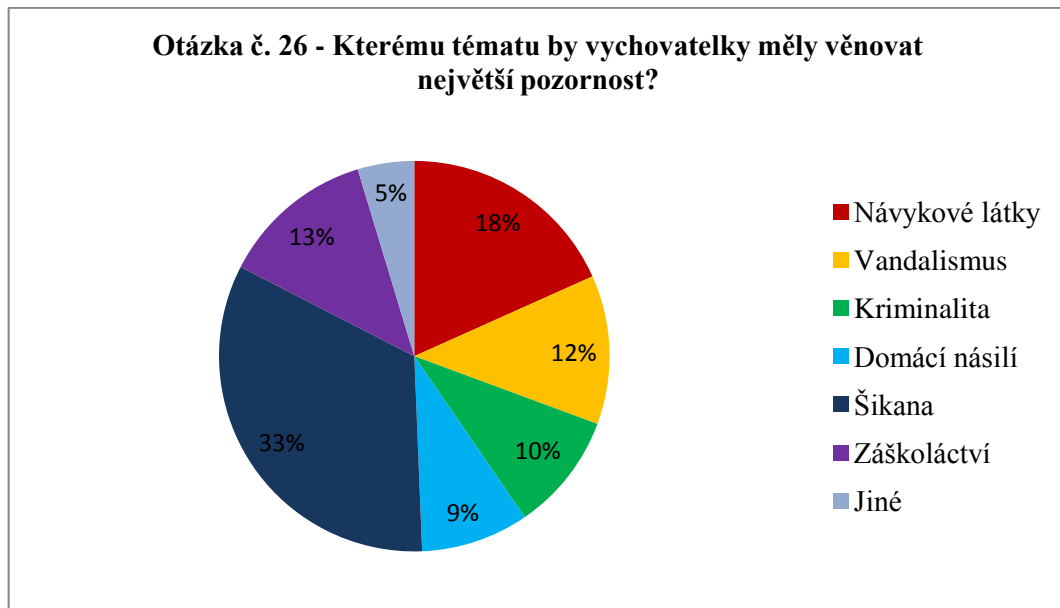
H_A - Mezi četnostmi odpovědí respondentů na téma, kterému by vychovatelky měl věnovat největší pozornost, existuje statisticky významný rozdíl.

Škála	Pozorovaná četnost	Očekávaná četnost	χ^2
Návykové látky	43	33,57	2,65
Vandalismus	29	33,57	0,62
Kriminalita	23	33,57	3,33
Domácí násilí	21	33,57	4,71
Šikana	78	33,57	58,80
Záškoláctví	30	33,57	0,38
Jiné	11	33,57	15,17
Σ	235	235	85,66

Tabulka 25 – Otázka č. 26 – Kterému tématu by vychovatelky měly věnovat největší pozornost?

$$\chi^2 = 82,66 > \chi^2_{0,05}(6) = 12,592$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a přijímáme H_A , kdy mezi odpověďmi respondentů na téma, kterému by vychovatelky měl věnovat největší pozornost, existuje statisticky významný rozdíl. 43 respondentů zvolilo návykové látky, jako téma, kterému by se měla věnovat největší pozornost ze strany vychovatelek, 29 respondentů vandalismus, 23 respondentů označilo kriminalitu, 21 respondentů poté domácí násilí, šikanu zvolilo 78 respondentů, 30 respondentů považuje záškoláctví za téma, kterému by vychovatelky měly věnovat největší pozornost. A 11 respondentů uvedlo jinou odpověď, mezi tyto odpovědi patří: vše výše uvedené témata; témata, pouze dle potřeby; záleží na věku dítěte a aktuálnosti; vše s čím se děti mohou setkat; všem stejně, všechny jsou důležité, ale výchovnou funkci by v této oblasti měla mít rodina, ne družina!; není to téma pro školní družinu.

Graf 23 – Otázka č. 26 – Kterému tématu by vychovatelky měly věnovat největší pozornost?

Z následujícího grafického znázornění otázky č. 26 můžeme vyčíst, že 33 % respondentů označilo jako téma, kterému by vychovatelky měly věnovat největší pozornost šikanu. 18 % respondentů se přiklání k návykovým látkám, 13 % respondentů k záškoláctví. 12 % respondentů považuje vandalismus za téma, kterému by vychovatelky měly věnovat největší pozornost. 10 % respondentů označilo kriminalitu, 9 % respondentů zvolilo za téma domácí násilí a posledních 5 % respondentů odpovědělo prostřednictvím jiné odpovědi.

5.7 Interpretace výzkumného šetření

V této kapitole si shrneme empirický výzkum, který jsme prováděli v praktické části této práce pomocí dotazníkového šetření, které bylo sestaveno na základě teorie funkcí školních družin vymezených dle odborné literatury Pávkové a Hájka. Hlavním výzkumným cílem bylo identifikovat funkce školní družiny pohledem rodičů. Pro dosažení cíle jsme si stanovili výzkumné otázky, které si nyní zodpovíme.

První výzkumná otázka: **Jaký mají rodiče názor na sociální funkci školní družiny?** Pokud nahlédneme na sociální funkci z pohledu odborné literatury dle Pávkové, tak zde zahrnujeme především bezpečnost dětí, dohled nad dětmi, spolupráci s rodiči a napomáhá navazovat sociální vztahy, přátelství a kamarádství. Hájek v odborné literatuře upozorňuje, že rodiče by od školní družiny neměli očekávat pouze hlídání dětí v rámci sociální funkce. Rodičů jsme se ptali, jak vnímají školní družinu. Jednalo se o otevřenou položku a jen 10 respondentů vnímá školní družinu jako prostor pro hlídání dětí avšak i ti vyzdvihují jako pozitivum tvoření výrobků spojené s dozorem nad dětmi. Celkově se nám u této položky neobjevilo žádné negativní hodnocení, rodiče hodnotí školní družiny pozitivně. Dále jsme se v této části respondentů dotazovali na důležitost spolupráce s vychovatelkami, a zde se jejich výpovědi shodují s odbornou literaturou. Většina rodičů považuje spolupráci s vychovatelkami za podstatnou, a to v oblasti pořádaných akcí, celkové organizaci dne a také v chování dítěte. Z dotazníkového šetření nám také vyplynulo, že pro většinu rodičů je podstatné pořádání akcí školní družinou. Co se týče zapojení rodičů do aktivit, tak zde se nám respondenti rozdělili na třetiny. Třetina respondentů se aktivit účastní a jejich důvody účasti se shodují s odbornou literaturou, jedná se o upevnění vztahu s dítětem, poznání kamarádů dítěte nebo spolupráce s vychovatelkami. Další třetina respondentů se aktivit nezúčastňuje, a to převážně díky časové a pracovní vytíženosti. Často se ve výzkumném šetření objevovaly argumenty, že akce jsou příliš brzy a v té době jsou rodiče v zaměstnání apod. Zde by se měla projevit spolupráce s vychovatelkami školních družin a pokusit se o harmonizování časových možností rodičů a programů ŠD. Poslední třetina respondentů neví, zdali by se chtěla zapojit do aktivit školní družiny. Tento fakt můžeme přisoudit například nízké motivaci rodičů. Vychovatelky by se mohly pokusit o zvýšení zájmů u rodičů účastnit se těchto aktivit, zapojovat rodiče do plánování a organizování akcí. Nalákat rodiče na jednotlivé akce, prostřednictvím pozvánek vyrobených dětmi, ukázat rodičů východy a pozitivní přínosy při zapojení se do akcí. Z výzkumu nám vyplynulo, že rodiče se nejčastěji zúčastňují akcí, jako jsou: besídky, maškarní bály, drakiády, jarmarky apod.

Druhá a třetí výzkumná otázka se týká výchovné a vzdělávací funkce. Otázky zní: **Jak rodiče hodnotí výchovnou funkci školní družiny? Jak rodiče posuzují vzdělávací funkci školní družiny?** Pávková v odborné literatuře tyto funkce vymezuje společně. Výchovná a vzdělávací funkce by měly uspokojovat potřeby, zájmy a rozvíjet specifické schopnosti u dětí, prostřednictvím smysluplného trávení volného času. Žáky má motivovat k rozvíjení a získávání nových dovedností, schopností a vědomostí. Všechny tyto složky ovlivňuje působení vychovatelek, a proto jsme se v dotazníkovém šetření zabývali vzděláním a působením vychovatelek na dítě. Z výzkumu vyplynulo, že vzdělání vychovatelek ve školní družině je pro většinu respondentů podstatné až velmi podstatné. Pouze zlomek respondentů považuje vzdělání vychovatelek za nepodstatné. S působením vychovatelek na dítě jsou rodiče taktéž velmi spokojeni. Pouze 2 respondenti jsou s vychovatelkami nespokojeni. Zde respondenti poukazují na fakt, že jsou vychovatelky velmi dobré ale i velmi špatné. Ve školních družinách na oddělení působí většinou více vychovatelek, a proto nemůže posuzovat oddělení hromadně, ale vždy individuálně hodnotit jednotlivé vychovatelky. V rámci hodnocení výchovné funkce jsme do dotazníku zařadili položku týkající se hodnocení dítěte ve školní družině. Rodičům jsme se nejprve dotazovali, jestli by mělo být dítě hodnoceno, více než polovina rodičů si myslí, že by dítě ve školní družině hodnoceno být nemělo, s tím se také shoduje odpověď na další položku, a to že rodiče s hodnocením nesouhlasí. Pokud rodiče souhlasili s hodnocením, tak z důvodu motivace dítěte a zpětné vazby např. prostřednictvím pochvaly. Z výzkumného šetření vyplývá, že více jak polovina dětí ve školní družině dle respondentů hodnoceno není. Zde se můžeme pozastavit nad faktem, do jaké míry jsou rodiče informováni o průběhu a podoby hodnocení dítěte ve ŠD a co považují za hodnocení. Jedná se o slovní pochvaly? O symbolické ohodnocení? O vyhlášení nejlepší práce? Dítě potřebuje motivaci k činnostem a je velmi podstatné jakou cestu vychovatelka zvolí.

V rámci vzdělávací funkce jsme se do výzkumného šetření zařadili položku, prostřednictvím které jsme zjišťovali názor respondentů na psaní domácích úkolů ve školní družině a zdali dítě ve školní družině domácí úkoly píše. Necelá polovina respondentů s psaním domácích úkolů nesouhlasí, a to z důvodu nesoustředěnosti dítěte. Většina respondentů také uvedla, že si jejich dítě ve školní družině domácí úkoly nepíše. Jen zlomek respondentů souhlasí s psaním úkolů ve školní družině a je rádo, že se jejich dítě připravuje na vyučování. V odborné literatuře od Hájka nalezneme, že dítě by mělo ve školní družině vypracovávat domácí úkol pouze se souhlasem rodičů. Z výzkumu nám tedy vyplynulo, že rodiče o

tuto činnost nejeví zájem. Co se týče další přípravy na vyučování, a to zábavného procvičování učiva a dalších doplňujících poznatků při praktických činnostech, tak zde se nám výpovědi respondentů shodují s odbornou literaturou od Pávkové a Hájka. Více než polovina rodičů se přiklání k zábavné formě procvičování učiva. Respondentů jsme se dotazovali prostřednictvím čeho a první polovina se přiklání k praktickým činnostem a druhá poté k hrám.

Třetí výzkumná otázka zjišťovala, **jaký mají rodiče úsudek na zdravotní funkci školní družiny?** U zdravotní funkce jsou velmi důležité aktivity, které podporují zdravý tělesný, duševní a sociální vývoj dítěte. Potřebné jsou pohybové a sportovní činnosti v neposlední řadě také správná životospráva. V rámci životosprávy jsme se dotazovali na organizaci stravovacího a pitného režimu. Více jak polovina respondentů je spokojena s organizací stravovacího a pitného režimu. Zlomek respondentů je s touto službou nespokojen. Rodiče uváděli, že jejich děti nemají v rámci ŠD zabezpečený pitný režim. Zde je opět velmi důležité vyzdvihnout spolupráci rodičů a vychovatelek, projevit zájem rodičů o zabezpečení pitného režimu, navrhnout řešení apod. Pokud se zaměříme na dostatek pohybu a pobytu dětí na čerstvém vzduchu, tak většina rodičů se přiklání k výroku, že děti mají dostatek pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu. Rozvíjení zdravé životosprávy je pro děti nesmírně důležité, vychovatelky a rodiče by měli této funkci věnovat pozornost a dítě k této činnosti vést. Ke správné životosprávě patří taky správné rozložení činností a odpočinku. Na odpočinkovou funkci navážeme další výzkumnou otázkou.

Předposlední výzkumná otázka zní: **Jaký mají rodiče názor na odpočinkovou funkci školní družiny?** Odpočinkové činnosti můžeme rozdělit na rekreační činnosti, které slouží k regeneraci sil např. po obědě a na zájmové činnosti, které slouží k odpočinku tak i k rozvíjení osobnosti dítěte. Ve výzkumném šetření jsme se dotazovali respondentů, zdali mají děti ve ŠD vyhrazené místo k odpočinku. A více jak polovina respondentů uvedlo, že takový prostor děti ve školní družině nemají. Zde, ale musíme brát v úvahu fakt, že místo k odpočinku si rodiče mohou představovat odlišně. Respondenti, kteří odpovídali, že jejich děti mají místo určené k odpočinku, uváděli prostory jako: hernu, koberce s polštářky, kanape, lehátko, gauč popř. hodina relaxace po obědě, četní apod. Záleží taky velmi na programu a rozvrhnutí činností vychovatelkou. Celkové vybavení školní družiny hodnotí respondenti jako dobré. Rodičů jsme se také dotazovali jaké činnosti, by mělo dítě ve školní družině vykonávat. U této položky se výpovědi respondentů velmi liší. Necelá polovina rodičů se shodla, že by se děti měli věnovat organizovaným hrám v kolektivu. Rodiče oče-

kávají od vychovatelek naplánovaný program, který bude dětem předložen. Pokud, ale nahlédneme na individuální rozvoj dítěte, měli bychom jim zanechat určitou svobodnou volbu v aktivitách, které v rámci školní družiny chtějí vykonávat. V praxi se často setkáváme s přesnými naplánovanými postupy jednotlivých her, projektů, výtvarných činností, které jsou si velmi podobné a vytvořené podle předem dané předlohy. Proč se nepokusit o změnu? Pokud rodiče požadují, aby dítě mělo vytvořený program v ŠD, vychovatelky by měly ponechat alespoň určitou míru volnosti, dobrovolnosti a nechat u dítěte rozvíjet jeho osobitý styl, talent a zájem o aktivity. Další třetina respondentů se přiklání k neorganizovaným hrám v kolektivu a poslední třetina poté k výtvarným a jiným činnostem, mezi které řadí sportovní činnosti, hudbu, zpěv, hru na hudební nástroj apod. V současné době jsme ze všech stran obklopeni různou technikou, a proto jsme se rodičů ptali na jejich názor na používání audiovizuální techniky, PC a televize v rámci školní družiny. Více jak polovina respondentů souhlasí s používáním této techniky v rámci vzdělávání. PC jsou běžným vybavením ve školních družinách a vychovatelky tedy mohou využít různé počítačové programy pro vzdělání dětí. Třetina respondentů souhlasila s používáním této techniky jako hracího prostředku a třetina respondentů nesouhlasí, aby tato technika byla ve školní družině používána.

Poslední výzkumná otázka se zabývala preventivní funkcí. **Jak rodiče posuzují preventivní funkci školní družiny?** Jedná se především o prevenci rizikového a problémového chování u žáků ve školní družině. Rodičů jsme se prvé řadě dotazovali, zdali by tato prevence měla být ve ŠD uskutečňována. Většina respondentů souhlasí s realizací této funkce a pouhý zlomek (5 respondentů) s realizací nesouhlasí. Pokud se zaměříme na formu uskutečňování, z výzkumu nám vyplynulo, že rodiče se přiklánějí nejvíce k hrám, poté diskuzím s lidmi pracující v těchto oblastech. Část rodičů by volilo také možnost různých přednášek uskutečňovaných společně s nimi. Zde opět můžeme vnímat určitou propojenost jednotlivých funkcí. Poslední položka v dotazníkovém šetření zjišťovala témata, které jsou dle rodičů nejdůležitější v oblasti primární prevence rizikového a problémového chování u dětí. První řadě se jedná o problematiku šikany, návykových látek, poté záškoláctví, vandalismu, v neposlední řadě také kriminalitě a domácímu násilí.

Celkově by školní družina měla ve svém běžném provozu splňovat všechny výše uvedené funkce. Jednotlivé funkce se navzájem propojují, doplňují a tvoří určitý celek, který se podílí na smysluplném trávení volného času u dětí navštěvující první stupeň základní školy. Rodičů jsme se dotazovali, která funkce je dle jejich názoru nejdůležitější. Z výzkumu

nám vyplynulo následující pořadí: odpočinková funkce, výchovná funkce, sociální funkce, vzdělávací funkce, preventivní funkce a zdravotní funkce.

5.8 Doporučení pro praxi

V rámci doporučení pro praxi navrhujeme vytvoření jednoduchého dotazníku, který se nám jeví na základě zjištěných dat a provedeného výzkumu jako přínosný. Při sbírání dat prostřednictvím našeho výzkumu, jsme byli několikrát požádáni o zpětné poskytnutí výsledků, jelikož byly dotazníky anonymní a výsledky byly zpracovány celkově, tak můžeme osloveným školním družinám poskytnout jen celkové zpracování.

Proto navrhujeme vychovatelkám vytvoření jednoduchého dotazníku pro komunikaci s rodiči, pro zjištění jejich požadavků na ŠD, představy o režimu dne, nabídky aktivit apod. Do dotazníku doporučujeme uvést položky týkající se provozu ráni a odpolední družiny. A to z důvodu časové vytíženosti rodičů v současné době. Doba provozu školní družiny může zásadně ovlivnit její využitelnost a zájem rodičů aby jejich děti navštěvovali školní družinu. Velmi přínosné by také mohlo být zjištění, zdali jsou rodiče ochotni nenarušovat v určitém časovém rozpětí program ŠD vyzvedáváním dětí. Vychovatelky by si tak mohly plánovat rozsáhlejší činnosti, programy a projekty realizované s dětmi, zvýšit tak jejich atraktivitu, poutavost a zajímavost. Další velmi zásadní skutečnost jsou akce pořádané školní družinou. Zde je nutné zjistit zájem či nezájem rodičů o společné aktivity. Z realizovaného výzkumu vyplynulo, že v některých školních družinách, není možnost se aktivit v rámci ŠD účastnit, ale ze strany rodičů se jeví zájem o tyto akce. Myslíme si, že v současné době, kdy je rodina časově dosti vytížená je nutné podporovat společný čas rodičů a dětí, např. i prostřednictvím těchto akcí. Respondenti také uváděli, že by se aktivit rádi účastnili, ale časové rozpětí jim nevyhovuje. Akce jsou často pořádaný hned po obědě a rodiče jsou v té době v práci, proto navrhujeme jako další položku časové možnosti, ve kterých by akce měli začínat. Pokusit se harmonizovat časový plán a přizpůsobit se časovým možnostem rodičů, tím by se mohla zkvalitnit i spolupráce mezi vychovatelkami a rodiči. Dále také spokojenost a motivace rodičů pro společné trávení volného času s jejich dětmi. V neposlední řadě se také jedná o problematiku zdravého životního stylu a podpory správné životosprávy u dětí. Jedná se obzvláště o pitný a stravovací režim dítěte. Z výzkumného šetření jsme se dozvěděli, že některé školní družiny nezabezpečují pitný režim, ale rodiče by ho rádi uvítali. V dotazníku navrhujeme uvedení položky zjišťující zájem o zprostředkování svačiny pro dítě při pobytu v ŠD. Mezi další položky doporuču-

jeme stanovit oblast domácích úkolů. Zdali rodiče jeví zájem o vypracovávání domácích úkolů ve školní družině. Také používání různé techniky, PC a televize jak v rámci vzdělání tak různých her a volnočasových činností. Přínos pro vychovatelky by mohlo být i celkové hodnocení a spokojenost s organizací, nabídkou a provozem školní družiny, popřípadě přesné nedostatky, které rodičům překáží, chybí. Věříme, že individuální zpětná vazba pro jednotlivé školní družiny a vychovatelky je mnohem přínosnější.

Na závěr uvádíme pár možností pro předání dotazníků rodičům. V současné době se na základních školách využívají elektronické žákovské knížky, které umožňují rychlou komunikaci s rodiči. Ze zkušeností z realizovaného výzkumu předpokládáme, že elektronické vyplňování dotazníků, by mohlo být pro rodiče pohodlnější, praktičtější a přínosnější. Velkou výhodu vidíme v přímém a okamžitém odevzdání (odeslání) dotazníku hned po vyplnění. Jako další způsob navrhujeme, aby dotazník byl součástí přihlášky do školní družiny. Školní družiny mají také možnost realizovat své třídní schůzkou, zde ale hraje důležitou roli fakt, do jaké míry by se rodiče zúčastnili. Vychovatelky často spolupracují i s třídními učiteli jednotlivých žáků, dotazníky by tedy mohl být předán i prostřednictvím třídních učitelů. Námi vytvořený vzor dotazníku přikládáme v příloze.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsme se zabývali funkcemi školní družiny. Hlavním cílem bakalářské práce bylo identifikovat funkce školní družiny pohledem rodičů. Práce byla koncipována do dvou částí, a to teoretické a praktické. V praktické části jsme získávali data pomocí dotazníkového šetření. Při zpracování práce jsme se snažili propojit obě tyto části a poskytnout co největší souvislosti.

V teoretické části jsme stručně nahlédli na systém základního školství v České republice. Cílem této kapitoly bylo objasnit pojem základní škola a cíle základního vzdělávání. V rámci této kapitoly jsme se zabývali pojmy školní prostředí a školní klima, a to z důvodu, že tyto oblasti se odrážejí u dětí ve školní družině prostřednictvím chování dětí, ovlivňují aktivity vykonávané ve školní družině i respektování žáků v kolektivu. V druhé kapitole jsme se věnovali vymezení pojmu volný čas. Školní družinu řadíme do institucí, které nabízejí volnočasové vyžití v době po vyučování. Je určena pro děti mladšího školního věku, tyto děti mají různorodé zájmy a hledají aktivity, které by je zaujaly a mohly je vykonávat. Hlavním průvodcem by měli být rodiče, kteří by měli dětem představit širokou škálu volnočasových aktivit, které jsme vymezili v jedné z podkapitol, tak i instituce, které navazují v další podkapitole. Poslední kapitola v teoretické části se věnovala ústřednímu tématu této práce, a to školní družině. Zprvu jsme si školní družinu charakterizovali dle odborné literatury a dále jsme navázali historií, která popisuje vývoj školních družin. Pokračovali jsme ve vymezení funkcí školní družiny. Tato teorie nám sloužila jako podklad pro vytvoření praktické části bakalářské práce.

V praktické části jsme prováděli empirický výzkum pomocí dotazníkového šetření, kde jsme se dotazovali rodičů na jednotlivé funkce školní družiny a jejich názory, úsudky, posouzení a hodnocení těchto funkcí. Z výzkumu vyplynulo, že celkově rodiče hodnotí školní družinu kladně, je pro ně přínosem a představuje jakousi nedílnou součást základní školy. Pro rodiče je podstatná spolupráce s vychovatelkami. A to jak v běžných záležitostech týkající se provozu školní družiny, informací o dítěti tak i pořádání akcí. Pro rodiče jsou pořádané akce školní družinou důležité, problém je však s účastí rodičů na těchto aktivitách. Jedná se především o pracovní a časovou vytíženost rodičů. Jak jsme již zmiňovali v interpretaci nebo navrhuje v doporučení pro praxi, je podstatné se pokusit harmonizovat jednotlivé časy. Z výzkumného šetření nám dále vyplývá, že rodiče jsou převážně spokojeni s působením vychovatelek a vzdělání vychovatelek je pro ně taky podstatné. Rodi-

če přisuzují největší význam odpočinkové funkci v rámci školní družiny. Z výzkumu, ale vyplynulo, že dle rodičů nemají děti ve školní družině vyhrazené místo k odpočinku. Co se týče činností, rodiče se nejvíce přiklání k organizovaným hrám v kolektivu. V rámci vzdělávací funkce souhlasí rodiče se zábavnou formou procvičování učiva prostřednictvím her a praktických činností. V rámci vzdělávání souhlasí rodiče s používáním PC, televize a další audiovizuální techniky. Celkově si rodiče nesouhlasí s hodnocením dítěte ve školní družině. Zdravotní funkce byla nejdůležitější pouze pro jednoho rodiče, ale celkové hodnocení této funkce dopadlo pozitivně. Většina rodičů je spokojena se stravovacím a pitným režimem v rámci školní družiny. A dle rodičů mají děti dostatek pohybu a pobytu na čerstvém vzduchu. Přínosem je také preventivní funkce školní družiny, a to především v problematice šikany, návykových látek, záškoláctví a vandalismu.

Z realizovaného výzkumu můžeme zřizovatelům školních družin přiblížit názory rodičů na provoz, organizaci a hlavní funkce školní družiny. Primárně rodiče jsou zodpovědní za výchovu svých dětí a měli by odpovídat i za jejich volný čas. Spolupráce rodičů a vychovatelek v této oblasti je podstatná a je důležité, aby strany společně komunikovaly, ale také aby se doplňovaly ve výchově a působení na dítě. Doufáme, že jsme pomocí dotazníkového šetření ve školních družinách u některých respondentů tedy u rodičů dětí podnítli snahu zajímat se o dění ve školní družině, přiblížili jim, co vše by školní družina měla poskytovat, jaké má funkce. A to aby rodiče nepovažovali ŠD pouze za místo, kde vychovatelky hlídají děti v době po vyučování a odchodem domů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ČAPEK, Robert, 2010. *Třídní klima a školní klima*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2742-4.
- [2] ČAPEK, Robert, 2013. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4640-1
- [3] ČESKÁ RADA DĚTÍ A MLÁDEŽE. Co je ČRDM. www.crdm.cz [online]. © 1999 – 2014 [cit. 2014 -11-24]. Dostupné z: <http://crdm.cz/crdm/co-je-crdm/>
- [4] GAVORA, Peter, 2010. *Akí sú moji žiaci?: pedagogická diagnostika žiaka*. Vyd. 2. Nitra: Enigma. ISBN 978-80-89132-91-1.
- [5] GRECMANOVÁ, Helena, 2008. *Klima školy*. Vyd. 1. Olomouc: Hanex. ISBN 978-80-7409-010-3.
- [6] HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ, 2008. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-473-1.
- [7] HELUS, Zdeněk, 2007. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1168-3.
- [8] HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.
- [9] CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [10] JANÍKOVÁ, Marcela, 2009. *Základy školní pedagogiky*. Vyd. 1. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-183-6.

- [11] JANIŠ, Kamil, 2009. *Úvod do problematiky volného času*. Vyd. 1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Ústav pedagogických a psychologických věd. ISBN 978-80-7248-530-7.
- [12] JANIŠ, Kamil, 2009. *Vybrané kapitoly z dějin výchovy*. Vyd. 1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Ústav pedagogických a psychologických věd. ISBN 978-80-7248-512-3.
- [13] KAŠPÁRKOVÁ, Jana, 2007. *Výzkumný nástroj pro evaluaci školního klimatu: konstrukce a aplikace v praxi*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-1852-0.
- [14] KATZOVÁ, Pavla, 2008. *Školský zákon: komentář*. Praha: ASPI. ISBN 978-80-7357-412-3.
- [15] KNOTOVÁ, Dana, 2011. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-223-9.
- [16] KOMENSKÝ, Jan Amos, 1958. *Vybrané spisy*. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- [17] KUČEROVÁ, Silvie, 2012. *Proměny územní struktury základního školství v Česku*. Vyd. 1. Praha: Česká geografická společnost. ISBN 978-80-904521-8-3.
- [18] MAREŠ, Jiří, 1998. *Sociální klima školní třídy*. www.klima.pedagogika.cz [online] © 2003 - 2005 [cit. 2014 - 12 - 11]. Dostupné: http://www.klima.pedagogika.cz/trida/doc/Mares_Klima_tridy.pdf
- [19] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Volný čas a prevalence u dětí a mládeže* [online]. 2002, [cit. 2014 - 12 - 11]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf> -PDF

[20] MINISTERSVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Metodický pokyn k postavení, organizaci a činnosti školní družin. www.msmt.cz [online]. © 2013 – 2014 [cit. 2014 – 11 - 06]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/metodicky-pokyn-k-postaveni-organizaci-a-cinnosti-skolnich-druzin>

[21] MINISTERSVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Zájmové vzdělávání/školní kluby*. www.msmt.cz [online]. © 2013 – 2014 [cit. 2014 – 12 – 4]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/skolni-kluby>

[22] MORKES, František, 1940. *Devětkrát o českém školství*. Vyd. 1. Praha: Pedagogické muzeum J. A. Komenského v Praze. ISBN 80 -901461-6-3

[23] NĚMEC, Jiří, 2002. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido. ISBN 8073150123.

[24] PÁVKOVÁ, Jiřina a Bedřich HÁJEK, 2007. *Školní družina*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-268-3.

[25] PÁVKOVÁ, Jiřina, 2002. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál. ISBN 8071787116.

[26] PETLÁK, Erich, 2006. *Klíma školy a klíma třídy*. Bratislava: Iris. ISBN 80-89018-97-1.

[27] PRŮCHA, Jan, 1999. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 8071782904.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ŠD Školní družina.

Např. Například.

ISCED Mezinárodní standardní kvalifikace vzdělávání.

Tzv. Tak zvané.

Apod. A podobně.

Popř. Popřípadě.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Vztah mezi školním klimatem, třídním klientem, učebním prostředím a atmosférou třídy.	17
Obrázek 2 – Časový úsek dítěte.....	30
Graf 1 – Otázka č. 1 - Školní družina, kterou navštěvuje Vaše, dítě se nachází.	39
Graf 2 – Otázka č. 2 – Které z následujících funkcí školní družiny přisuzujete největší význam.	40
Graf 3 – Otázka č. 4 – Spolupráce rodičů s vychovatelkami ve školní družině je:	43
Graf 4 – Otázka č. 6 - Zapojujete se nebo byste se chtěli zapojit do aktivit školní družiny společně s vašimi dětmi?.....	45
Graf 5 – Otázka č. 7 - Pořádání společenských akcí se školní družinou je pro Vás.....	47
Graf 6 – Otázka č. 9 - Vzdělání vychovatelek ve školní družině je pro Vás.	49
Graf 7 – Otázka č. 10 - S působením vychovatelek na vaše dítě jste.	50
Graf 8 - Otázka č. 11 - Mělo by být dítě ve školní družině hodnoceno?.....	51
Graf 9 - Otázka č. 12 - Je vaše dítě ve školní družině hodnoceno?	52
Graf 10 – Otázka č. 13 – Souhlasíte s hodnocením?	53
Graf 11 – Otázka č. 14 – Jaký je Váš názor na psaní domácích úkolů ve školní družině?	55
Graf 12 – Otázka č. 15 – Píše vaše dítě ve školní družině domácí úkoly?	56
Graf 13 – Otázka č. 16 – Jakou formou by se vychovatelky měly věnovat procvičování učiva?.....	58
Graf 14 – Otázka č. 17 – Prostřednictvím čeho?	59
Graf 15 – Otázka č. 18 – S organizací stravovacího a pitného režimu jsem:	61
Graf 16 – Otázka č. 19 – Mají děti dle vašeho názoru dostatek pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu?	62
Graf 17 – Otázka č. 20 – Mají děti ve vaší školní družině místo vyhrazené k odpočinku?	64
Graf 18 – Otázka č. 21 – Vybavení školní družiny je pro Vás:	65
Graf 19 – Otázka č. 22 – Kterou z následujících činností by mělo dítě ve školní družině převážně vykonávat?	66
Graf 20 – Otázka č. 23 – Jaký je Váš názor na používání televize, PC a další audiovizuální techniky v rámci školní družiny.	68

Graf 21 – Otázka č. 24 – Měla by se v rámci školní družiny realizovat primární prevence patologických jevů?	70
Graf 22 – Otázka č. 25 – Pokud ano, jakým prostřednictvím by se měla realizovat?	71
Graf 23 – Otázka č. 26 – Kterému tématu by vychovatelky měly věnovat největší pozornost?	73

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Otázka č. 2 - Které z následujících funkcí školní družiny přisuzujete největší význam.....	40
Tabulka 2 – Otázka č. 3 – Jak vnímáte školní družinu.	41
Tabulka 3 – Otázka č. 4 – Spolupráce rodičů s vychovatelkami ve školní družině je.	42
Tabulka 4 – Otázka č. 5 - Při jaké příležitosti je spolupráce důležitá?.....	43
Tabulka 5 – Otázka č. 6 - Zapojujete se nebo byste se chtěli zapojit do aktivit školní družiny společně s vašimi dětmi?.....	44
Tabulka 6 – Otázka č. 7 - Pořádání společných akcí se školní družinou je pro Vás.	46
Tabulka 7 – Otázka č. 8- Účastnili jste se takové aktivity – pořádané akce.....	47
Tabulka 8 – Otázka č. 9 - Vzdělání vychovatelek ve školní družině je pro Vás.	48
Tabulka 9 – Otázka č. 10 - S působením vychovatelek na vaše dítě jste.	49
Tabulka 10 – Otázka č. 11 - Mělo by být dítě ve školní družině hodnoceno?.....	51
Tabulka 11 – Otázka č. 12 - Je vaše dítě ve školní družině hodnoceno?.....	52
Tabulka 12 – Otázka č. 13 – Souhlasíte s hodnocením?	53
Tabulka 13 – Otázka č. 14 – Jaký je Váš názor na psaní domácích úkolů ve školní družině?	54
Tabulka 14 – Otázka č. 15 – Píše vaše dítě ve školní družině domácí úkoly?	56
Tabulka 15 – Otázka č. 16 – Jakou formou by se vychovatelky měly věnovat procvičování učiva?.....	57
Tabulka 16 - Otázka č. 17 – Prostřednictvím čeho?.....	58
Tabulka 17 – Otázka č. 18 – S organizací stravovacího a pitného režimu jsem:	60
Tabulka 18 – Otázka č. 19 – Mají děti dle vašeho názoru dostatek pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu?	61
Tabulka 19 – Otázka č. 20 – Mají děti ve vaší školní družině vyhrazené místo k odpočinku?	63
Tabulka 20 – Otázka č. 21 – Vybavení školní družiny je pro Vás:	64
Tabulka 21- Otázka č. 22 – Kterou z následujících činností by mělo dítě ve školní družině převážně vykonávat?	66
Tabulka 22 – Otázka č. 23 – Jaký je Váš názor na používání televize, PC a další audiovizuální techniky v rámci školní družiny.	67
Tabulka 23 – Otázka č. 24 - Měla by realizovat prevence patologických jevů v rámci ŠD.....	69

Tabulka 24 – Otázka č. 25 – Pokud ano, jakým prostřednictvím by se měla realizovat?	70
Tabulka 25 – Otázka č. 26 – Kterému tématu by vychovatelky měly věnovat největší pozornost?	72

SEZNAM PŘÍLOH

P I: DOTAZNÍK

P II: DOTAZNÍK PRO RODIČE – DOPRUČENÍ PRO PRAXI

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Milí rodiče,

jsem studentka Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a v současné době studuji v rámci prezenčního studia obor Sociální pedagogika na Ústavu pedagogických věd.

Tématem mé bakalářské práce je: **Funkce školní družiny pohledem rodičů.** V rámci mé bakalářské práce jsem se rozhodla provést výzkum, který je zaměřen na zjišťování základních funkcí školní družiny pohledem Vás rodičů.

Tímto si Vás dovoluji požádat o vyplnění dotazníku, který je anonymní a poslouží pouze ke zjištění objektivních informací k mému výzkumu.

Předem Vám děkuji za vyplnění a vrácení dotazníku.

1. Školní družina, kterou navštěvuje Vaše dítě, se nachází:

- a. Město
- b. Vesnice

2. Které z následujících funkcí školní družiny, přisuzujete největší význam:

- a. **Výchovná funkce** (vzdělání vychovatelek, působení vychovatelek na dítě a hodnocení dítěte)
- b. **Vzdělávací funkce** (procvičování učiva, vypracovávání domácích úkolů)
- c. **Zdravotní funkce** (zdravý životní styl)
- d. **Odpočinková funkce** (klidové činnosti, rekreační a zájmové aktivity)
- e. **Sociální funkce** (např. spolupráce se školní družinou)
- f. **Prevence patologických jevů** (předcházení nezdravým jevům např. návykové látky)

3. Jak vnímáte školní družinu?

Doplňte:

4. Spolupráce rodičů s vychovatelkami ve školní družině je:

- a. Velmi podstatná
- b. Podstatná
- c. Nepodstatná
- d. Velmi nepodstatná

5. Při jaké příležitosti je spolupráce důležitá?

Doplňte:

6. Zapojujete se nebo byste se chtěli zapojit do aktivit školní družiny společně s Vašimi dětmi?

- a. Ano, doplňte důvod.....
- b. Ne, doplňte důvod.....
- c. Nevím

7. Pořádání společných akcí se školní družinou je pro Vás:

- a. Velmi podstatné
- b. Podstatné
- c. Nepodstatné
- d. Velmi nepodstatné

8. Účastnili jste se takové aktivity, uveďte jaké.....

9. Vzdělání vychovatelek ve školní družině je pro Vás:

- a. Velmi podstatné
- b. Podstatné
- c. Nepodstatné
- d. Velmi nepodstatné

10. S působením vychovatelek na vaše dítě jste:

- a. Velmi spokojen
- b. Spokojen
- c. Nespokojen
- d. Velmi nespokojen

11. Mělo by být dítě ve školní družině hodnoceno?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Nevím

12. Je vaše dítě ve školní družině hodnoceno?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Nevím

13. Souhlasíte s hodnocením?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Nevím

14. Jaký je váš názor na psaní domácích úkolů ve školní družině?

- a. Ano, jsem rád (a), když se dítě připraví ve školní družině
- b. Ano, ale po příchodu domů si s dítětem domácí úkoly zkontroluju
- c. Ne, dítě se na domácí úkol ve školní družině nesoustředí
- d. Ne, rád vypracovávám úkoly s dítětem sám (a)

15. Píše vaše dítě ve školní družině domácí úkoly?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Nevím

16. Jakou formou by se vychovatelky měly věnovat procvičování učiva?

- a. Zábavnou
- b. Tradiční
- c. Kombinací obou
- d. Jinou.....

17. Prostřednictvím čeho?

- a. Hry
- b. Exkurze
- c. Praktické činnosti (vycházky, poslechové činnosti, práce s knihou, časopisy atd.)

18. S organizací stravovacího a pitného režimu jsem:

- a. Velmi spokojen
- b. Spokojen
- c. Nespokojen
- d. Velmi nespokojen

19. Mají děti dle vašeho názoru dostatek pobytu a pohybu na čerstvém vzduchu?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Nevím

20. Mají děti ve vaší školní družině místo vyhrazené k odpočinku? Např. spánek po obědě?

- a. Ano, jaké
- b. Ne
- c. Nevím

21. Vybavení školní družiny je pro Vás:

- a. Velmi dobré
- b. Dobré
- c. Uspokojující
- d. Špatné
- e. Velmi špatné

22. Kterou z následujících činností by mělo dítě ve školní družině převážně vykonávat:

- a. Neorganizované hry v kolektivu (neřízená hra s kamarádem)
- b. Organizované hry v kolektivu (hry organizované vychovatelkami)
- c. Výtvarné a pracovní činnosti
- d. Jiné.....

23. Jaký je Váš názor na používání televize, PC a další audiovizuální techniky v rámci školní družiny.

- a. Souhlasím s používáním této techniky v rámci vzdělávání
- b. Souhlasím s používáním této techniky jako hracího prostředku
- c. Nesouhlasím s používáním této techniky v rámci školní družiny.

24. Měla by se v rámci školní družiny realizovat primární prevence patologických jevů (šikana, záškoláctví, návykové látky, vandalismus atd.)

- a. Ano
- b. Ne
- c. Nevím

25. Pokud ano, jakým prostřednictvím by se měla realizovat?

- a. Hry
- b. Přednášky společně s rodiči
- c. Diskuze s lidmi pracující v téhle oblasti
- d. Peer programy (vrstevnické programy)
- e. Komunitní kruh

26. Kterému tématu by vychovatelky měly věnovat největší pozornost?

- a. Návykové látky
- b. Vandalismus
- c. Kriminalita
- d. Domácí násilí
- e. Šikana
- f. Záškoláctví
- g. Jiné

Zde je prostor pro Váš komentář a připomínky k dotazníku:

Děkuji a přeji příjemný zbytek dne ☺

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK PRO RODIČE – DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Vážení rodiče,

žádáme Vás o vyplnění dotazníku, který poslouží ke zkvalitnění nabídky činností školní družiny a spolupráci s Vámi. Vaše názory jsou pro nás velmi přínosné. O výsledních dotazníkového šetření Vás budeme informovat na webových stránkách školy.

*Děkujeme za spolupráci a zodpovědné vyplnění dotazníku.
Ředitel školy a vychovatelky ŠD*

1. Vyhovuje Vám provoz ranní školní družiny od 6:15 do 7:30?

- a. Ano
- b. Ne, doplňte vámi navrhovanou hodinu.....

2. Vyhovuje Vám provoz odpolední školní družiny do 16:30?

- a. Ano
- b. Ne, doplňte vámi navrhovanou hodinu.....

3. Jste ochotni mezi 12:30 -14:00 nenarušovat program ŠD vyzvedáváním dětí?

- a. Ano
- b. Ne

4. Máte zájem o společné aktivity s vašimi dětmi v rámci ŠD?

- a. Ano
- b. Ne

5. Pokud ano, uveďte aktivitu, které byste se rádi účastnili:

.....

6. V jakém čase by měly akce začínat?

- a. 13:00
- b. 14:00
- c. 15:00

7. Přejete si, aby si vaše dítě psalo domácí úkoly ve ŠD?

- a. Ano
- b. Ne

8. Máte zájem o zprostředkování svačiny pro dítě?

- a. Ano (jídlo, nápoj)
- b. Ano (nápoj)
- c. Ne

9. Souhlasíte s využíváním PC, televize a další audiovizuální techniky v rámci ŠD?

- a. Souhlasím s používáním této techniky v rámci vzdělávání
- b. Souhlasím s používáním této techniky jako hracího prostředku
- c. Nesouhlasím s používáním této techniky v rámci školní družiny

10. Jste spokojeni s organizací, nabídkou činností a provozem ŠD?

- a. Ano
- b. Ne, uveďte důvod

Zde je prostor pro Vaše připomínky:

Děkujeme a přejeme příjemný zbytek den ☺